

OTDK DOLGOZAT

2023

Budapesti Corvinus Egyetem
Kommunikáció és Szociológia Intézet

Sport, ahol nincsenek korlátok?

**A mozgáskorlátozott személyek motivációi és lehetőségei a sportban és a sport
által**

Sport without barriers?

Sports motivation and sports opportunities of people with physical disability

Szerző neve: Tóth Bernadett

Konzulens neve: Dr. Máté Tünde

Kézirat lezárásának dátuma: 2022. 05.31

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	1
2. Elméleti háttér	3
2.1. Konceptuális keretek meghatározása	3
2.2. A fogyatékossgal élő személyek sportjának társadalmi beágyazottsága	5
2.3. Sportmotivációs skálák.....	8
3. Kutatás tárgya és módszere.....	13
3.1. Kutatás tárgya: A fogyatékossgal élő személyek sportja.....	13
3.2. Módszertan	14
3.3. A kutatás korlátai.....	17
4. Szekunder kutatás eredményei: A mozgáskorlátozott személyek sportmotivációjának és sportolási lehetőségeinek aktuális kutatási eredményei hazai és nemzetközi viszonylatban.....	18
4.1. A mozgáskorlátozott személyek aktuális helyzete	18
4.2. Sport for Development projekt – Egy nemzetközi kutatás eredményei	21
4.3. Sportmotivációs kutatások eredményeinek áttekintése	22
5. Primer kutatás eredményei: A mozgáskorlátozott személyek motivációi és lehetőségei a sportban és a sport által.....	24
5.1. A kvantitatív kutatás eredményei	24
5.2. A kvalitatív kutatás eredményei	34
6. Megbeszélés és következtetések.....	41
7. Irodalomjegyzék	48
Mellékletek.....	52

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Az önmeghatározási kontinuum (Ryan&Deci, 2000 pp.72) alapján, saját szerkesztés, 2022	9
2. táblázat: A kutatási terület releváns kutatásainak, összefoglalása, saját szerkesztés, 2022.....	15
3. táblázat: Hazai és nemzetközi statisztikai adatok a mozgáskorlátozott személyek sportolására vonatkozóan, (Központi Statisztikai Hivatal 2008; Krahni, 2011; Balatoni&Varga, 2020; Szepesi, 2018) alapján, saját szerkesztés, 2022	19
4. táblázat: A sporttevékenységek területei-értékei-funkciói a fogyatékossgal élők sportjára alkalmazva (Bátonyi&Nádori, 2003; Gyömörei, 2012; Nádasi,2018) alapján, saját szerkesztés, 2022	19
5. táblázat: Az S4D projekt kutatási eredményinek összefoglaló táblázata (Devine et al., 2017 pp. 8-15) alapján, saját szerkesztés, 2022	21
6. táblázat: A szekunder kutatás eredményei és módszertana, saját szerkesztés, 2022	23
7. táblázat: A minta szociodemográfiai jellemzői, saját kutatás, 2022.....	25
8. táblázat: A modell illeszkedésének mutatói, saját kutatás, 2022.....	26
9. táblázat: A válaszadók médiával való elégedettségének leíró statisztikái, saját kutatás, 2022	29
10. táblázat: Korrelációs számítás eredményei, saját kutatás, 2022	30
11. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a nemek kapcsolata, saját kutatás, 2022.....	30

12. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a foglalkozási státusz kapcsolata, saját kutatás, 2022 .	31
13. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a fogyatékoság eredetének kapcsolata, saját kutatás, 2022	31
14. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a halmozott fogyatékoság kapcsolata, saját kutatás, 2022	32
15. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a korábban sportolás kapcsolata, saját kutatás, 2022 ..	32
16. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a sport szintjeinek kapcsolata, saját kutatás, 2022	33
17. táblázat: A megfelelő sportág kiválasztásának szempontjai a 4. melléklet alapján, saját szerkesztés, 2022	38
18. táblázat: A kutatás szakértői interjúalanyai (a sport szintje szerinti sorrendben), saját kutatás, 2022	40
19. táblázat: A kvantitatív kutatás főbb eredményei, saját kutatás, 2022	46

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A dolgozat felépítése, saját szerkesztés, 2022	2
2. ábra: A konceptuális keretek rendszere, saját szerkesztés, 2022	5
3. ábra: Az alfejezet felépítésének rendszere, saját szerkesztés, 2022	5
4. ábra: A dolgozat módszertani eszközeinek rendszere, saját szerkesztés, 2022	17
5. ábra: A válaszadók fogyatékoság eredete szerinti megoszlása, saját kutatás, 2022	26
6. ábra: A kitöltők sportolás szerinti eloszlása, saját kutatás, 2022	26
7. ábra: A minta motivációs tényezők szerinti leíró statisztikái, saját kutatás, 2022	27
8. ábra: A kitöltők sportolási helyszín szerinti megoszlása, saját kutatás, 2022	27
9. ábra: Hogyan sportolnak a válaszadók? saját kutatás, 2022	28
10. ábra: Hogyan jutnak el a kitöltők a sporttevékenység helyszínére? saját kutatás, 2022	28
11. ábra: Jellemzően kivel sportolnak a válaszadók? saját kutatás, 2022	29
12. ábra: A "nem sportolók" amotivációi, saját kutatás, 2022	33
13. ábra: Urr Anita gondolatai a sportba való bevonás és az integráció kapcsán, saját kutatás, 2022 ..	35
14. ábra: A kvalitatív kutatás eredményeinek kapcsolat rendszere, saját kutatás, 2022	39

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A kérdőív felépítése	52
2. melléklet: Az interjú kérdései	61
3. melléklet: A „nincs megfelelő lehetőség a közelemben” válaszlehetőséget jelölők lakhely szerinti eloszlása (Saját kutatás, 2022)	62
4. melléklet: A diagnózisok magyarázata	62
5. melléklet: A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság stratégiái és céljai 2011-2022 között	63
6. melléklet: A feltáró faktoranalízis „pattern” mátrixa, saját szerkesztés, 2022	64
7. melléklet: A modell végleges strukturális váza, saját szerkesztés, 2022	65

Köszönetnyilvánítás

Dolgozatom elkészüléséhez sokan hozzájárultak, támogattak a munka elvégzésében. Mindenekelőtt köszönettel tartozom mentoromnak és egyben témavezetőmnek Dr. Máté Tündének, hogy bizalmával tanítványai közé fogadott és tanácsaival, lényeglátó iránymutatásával segítette munkámat. Hálás vagyok, hogy végig mellettem állt a folyamat során.

Köszönettel tartozom szakszeminárium-vezetőmnek, Dr. Hegedűs Ritának, hogy bizalmát és támogatását a folyamat rögzös útján végig érezhettem. Köszönöm a Rajk Szakkollégium vezetőinek, tagjainak különösképpen szobatársaimnak és a Sportközgáz Műhely tagjainak a segítő-, motiváló közeg megteremtését, támogatásukat. Külön köszönöm kurzustartómnak, Dr. Kajos Attilának, a módszertani rész alapos kidolgozásához szükséges szakmai felkészítést, támogatást.

Köszönöm interjúalanyaimnak, hogy megosztották velem tapasztalataikat, amiből sokat tanultam.

Végtelen hálával és köszönettel tartozom szüleimnek, hogy a folyamat elejétől a végig támogattak, minden nehézségen átlendítettek és hittek bennem.

1. Bevezetés

Több, mint sport olvasható a Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége (FODISZ) honlapján. „Fogyatékosnak lenni, nem jelenti azt, vesztesnek lenni” mottóval kerül megrendezésre minden évben a Magyar Paraszport Napja. Ez a szemlélet, hozzáállás jelenti számomra is a fő inspirációt személyes érintettségem és a kutatás megvalósításában egyaránt.

A fogyatékossgal élő személyek sportja a hazai sportstratégiának is fontos része, a lehetőségek lépésről - lépésre fejlődnek. Kutatásom relevanciáját jelzi, hogy mind a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság mind pedig a Magyar Paralimpiai Bizottság hosszútávú céljai között szerepel a Paralimpián résztvevő sportolók számának növelése és a fogyatékossgal élő személyek sportjának népszerűsítése.

Kutatásom célja a fogyatékossgal élők csoportján belül a mozgáskorlátozott személyek sportmotivációinak vizsgálata a sportmotivációs skála (Paic et al., 2018; Sabaliauskas, 2019) segítségével, emellett a kutatás során a sportmotivációt befolyásoló külső tényezőket, a sportolási lehetőségeket is elemzem. Kutatási kérdésem tehát, hogy milyen motivációi és lehetőségei vannak a mozgáskorlátozott személyeknek a sportban és a sport által?

A kérdés megválaszolásához többféle adattípust is alkalmaztam a kutatás során. Kérdőív segítségével a sportmotivációt és a sportfogyasztási szokásokat, valamint az amotiváció lehetséges okait mértem fel. Kvalitatív módszerek alkalmazásával a sportolók és sportvezetők tapasztalatait kutattam.

Dolgozatom elméleti fejezete négy pillérből áll: a konceptuális keretek meghatározásából, amit részben a Paralimpiai Mozgalom történetén keresztül mutatok be. Ezt követően a fogyatékossgal élő személyek sportjának társadalmi beágyazottságáról lesz szó, a társadalomtól az egyénig. A fejezet harmadik részében a sportmotivációs skála alkalmazhatóságának indoklása következik. Végül a kutatás tárgyaként bemutatásra kerül a fogyatékossgal élő személyek sportja, mint stratégiai ágazat.

Szekunder kutatásom eredményeként bemutatom, a mozgáskorlátozott személyek helyzetére és sportmotivációira, illetve lehetőségeire vonatkozó aktuális hazai és nemzetközi kutatások eredményeit. Primer kutatásom eredményinek ismertetése után összegzem kutatásom megállapításait és az ezekből levont konklúzióval zárom dolgozatomat.

A dolgozat újdonság értékét adja, hogy Magyarországon még nem történt ilyen kutatás. A kutatás eredményei hozzájárulnak a fogyatékossgal élő sportolókkal foglalkozó szervezetek fejlesztéséhez, illetve oktatási célok kialakításához.

Cél

- A mozgáskorlátozott személyek sportmotivációjának vizsgálata a sportmotivációs skála segítségével
- A sportolást befolyásoló környezeti tényezők feltárása

Relevancia

- A Paralimpián résztvevő sportolók számának növelése és a fogyatékossgal élő személyek sportjának népszerűsítése a hazai és nemzetközi Paralimpiai Bizottság céljai között egyaránt szerepel
- A fogyatékossgal élők sportja vagyis a parasport fontos része a sportpolitikának
- Magyarországon még nem volt ilyen kutatás

Logikai megközelítés

- A parasport társadalmi szerepének elméleti háttere, az SMS skála alkalmazhatóságának alátámasztása
- A kutatás tárgyának ismertetése hazai és nemzetközi vonatkozásban - Szekunder kutatás
- Kérdőíves felmérés és szakértői interjúk - Primer kutatás

1. ábra: A dolgozat felépítése, saját szerkesztés, 2022

2. Elméleti háttér

2.1. Konceptuális keretek meghatározása

A konceptuális keretek meghatározásának első lépése a témához kapcsolódó fogalmak definiálása, a meghatározások értelmezése. Foucault mondja: „minden betegségnek csak olyan kultúrában van valósága és értéke, amely betegséggént ismeri fel” (idézi: Balatoni & Varga, 2020 pp. 101). Foucault ugyan betegséget említ azonban fontos megjegyezni, hogy a fogyatékoság nem betegség, hanem állapot.

Elsőként a „disability” fogalmát fogom ismertetni, amelynek leggyakrabban használt és a társadalom által leinkább elfogadott megfelelője a fogyatékosággal élő. Ez a kifejezés viszont némileg ellentmond a Webster szótár meghatározásának. A nagy múltú Webster szótár így határozza meg a „disability” fogalmát, „olyan fizikai, mentális, kognitív vagy fejlődési állapot, amely rontja, megzavarja vagy korlátozza az egyén képességét bizonyos feladatokban vagy cselekvésekben való részvételre vagy tipikus napi tevékenységekben és interakciókban való részvételre” (Merriam-Webster, n.a.).

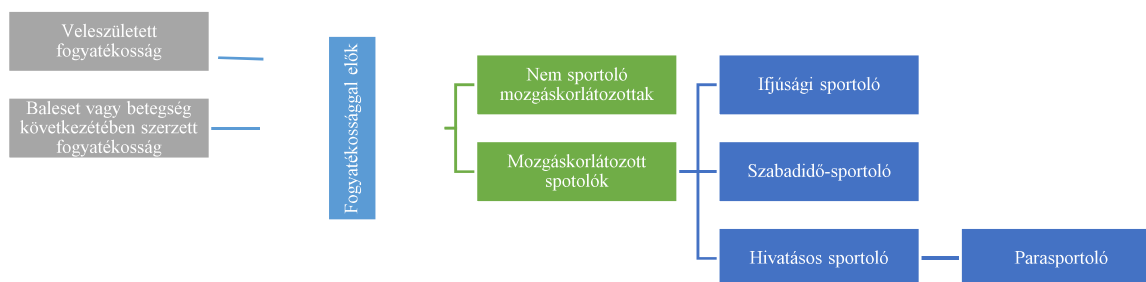
A Convention on the Rights of Persons with Disabilities (A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, CRPD) szerint a fogyatékoság egy fejlődő fogalom, amely a fogyatékosággal élő személyek egymás közötti interakcióiból, valamint olyan attitűdbéli és környezeti akadályokból ered, amelyek akadályozzák teljes és hatékony társadalmi részvételüket, másokkal egyenlő alapon. Az említett akadályok lehetnek szemlélet alapúak, az épített környezettel kapcsolatosak vagy infokommunikációsak vagy intézményiek, például olyan politikák, amelyek nem támogatják az egyenlő részvételt (United Nations, 2006).

A „physical disability” fogalmát, amit magyarul mozgáskorlátozottaknak fordíthatunk a New Brunswick Human Rights Commission (2011) így definiálja, a mozgáskorlátozottság kialakulhat születési rendellenesség, baleset, sérülés és betegség következtében. A fizikai koordináció megőrzésére ez esetben gyakran szükség van valamilyen segédeszköze. Ez a segédeszköz leggyakrabban a kerekesszék (New Brunswick Human Rights Commission, 2011).

A mozgáskorlátozott (továbbiakban: PwD), mozgássérült személyek olimpiáját hivatalosan paralimpiának és nem paraolimpiának hívják. 1960-ban a Nemzetközi Stoke Mandeville-i Játékok (ISMG) Rómában került megrendezésre ez az első paralimpia, mert ez már nevében és formájában is közelített az olimpiához, másnéven a Mozgássérültek Olimpiájának is nevezik (paralympic.org, n.d.). A para görög eredetű szó a témához leginkább kapcsolódó jelentése a hasonlóság, mellérendeltség, vagy valami ellen való felhasználás (paralympic.org, n.d.). 1964-ban még a „paraplégia” és az „olimpia” szavak összetételéből képezték, a paralimpia kifejezést

(Nádas, 2018). A XXI. ISMG-t követően 1976-ban már Torontoolympiád néven rendeztek versenyeket (utalva a rendező városra). 1989-ben megalakult a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (IPC). A paralimpia kifejezés hivatalosan 1992 óta használatos. Az 1990-1996 közötti időszakban a hazai sajtóban és közbeszédben gyakran használták a paraolimpia kifejezést erősítve az ügy fontosságát a sporthivatal álláspontjával szemben. A paralimpia szót hazánkban 1997-óta a Magyar Paralimpiai Bizottság megalakulása óta használják (Nádas, 2018). A parasport fogalmának egyre gyakoribb használata a sporttevékenységben az ember által teremtett érték helyett a fizikumra vagy annak hiányára utaló állapotot helyezi előtérbe, ez a közmédia 2016-s közvetítéseiben figyelhető meg leginkább (Pásztory, 2018). A két sportrendezvény helyes megkülönböztetése mellett a sportágakon belüli helyes megnevezésekre is oda kell figyelni (strandröplabda-ülőröplabda). Amennyiben a megkülönböztetés feltétlenül szükséges úgy a sportágspecifikus elnevezésekben érdemes különbséget tenni az érintettek körének hivatásos sportja esetében (Nádas, 2018). Mivel a két játék ma már egy egészet alkot így az összehasonlításakor is csak a sportágspecifikus különbségekkel érdemes foglalkozni. Hazánkban a fogalmat sokkal tágabban értelmezik, mint nemzetközi viszonylatban. Nemzetközileg csak a paralimpiai sportágra használják a para kifejezést (pl.: para-swimming, para-canoe) (Nádas, 2018). Itthon a kifejezés nem tesz különbséget a versenyrendszerben sem (a nem paralimpiai rendszerben versenyzők is ide tartoznak). A parasportoló pedig egy homogenizáló fogalom, amely nem a tevékenységre vonatkozik, csak a fogyatékossgal élő kifejezést váltja fel a para szóval nem téve különbséget sem az állapot milyensége, de még a hivatásos sportoló és a szabadidő-sportoló között sem (Nádas, 2018).

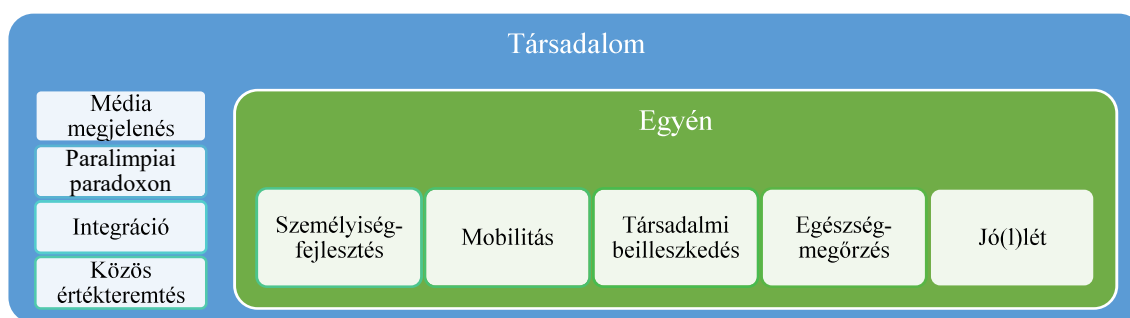
A szakirodalom szerint a sport formái: szabadidő- és hivatásos sport. Sportgazdaságtani meghatározás alapján a középpontban mindkét esetben az egyén, vagyis a fogyasztó áll. Szabó (2012) alapján szabadidősportról abban az esetben beszélünk, ahol maga a sportoló a fogyasztó és elsődleges célja a testmozgás és az egészségmegőrzés vagy a rekreáció (Szabó, 2012). A hivatásos sport esetében a középpontban a mások sportolását néző, ezért fizetni hajlandó fogyasztó áll (András, 2003). Ennél fogva a sportfogyasztás szempontjából a hazai és nemzetközi szakirodalom megkülönbözteti egymástól a nézői és résztvevői sportfogyasztást, kutatásom ez utóbbira fókuszál.

2. ábra: A konceptuális keretek rendszere, saját szerkesztés, 2022

2.2. A fogyatékosággal élő személyek sportjának társadalmi beágyazottsága

A továbbiakban a fogyatékosággal élő személyek sportjának társadalmi beágyazottságáról lesz szó, valamint a sport társadalmi integrációs szerepéről. Az alfejezet felépítésében a fogyatékosággal élő személyek sportjának társadalmi szerepétől jutok el az egyén szintjéig, ahol a sport több, mint sport, lehetőség.

3. ábra: Az alfejezet felépítésének rendszere, saját szerkesztés, 2022

A sport fogalma a legaktuálisabb Fehér Könyv szerint „A fizikai aktivitás minden formája, amely alkalmi vagy rendszeres gyakorlás által a fizikai állóképesség és mentális jóllét kifejezését vagy fejlesztését, szociális kapcsolatok létrehozását vagy versenyeredmények elérését célozza minden szinten” (White paper on sport 2007, pp. 2). Napjainkban egyre inkább az a jellemző, hogy a „fizikai képességek fejlesztésén és a versenyzésen túlmutatóan a legújabb meghatározások már arra törekednek, hogy nem csak az egyén, hanem a társadalom számára próbálják a sport hasznosságát kifejezni” (Gyömörei 2012, pp. 30).

Nádori és Bátonyi (2003) alapján a sportnak öt társadalmi funkciója van, ez napjainkra hatra bővült. Így tehát a funkciók a következők, nevelési funkció, egészségügyi funkció, szociális funkció, kulturális funkció, rekreációs funkció, valamint a sportgazdasági funkció (Bátonyi & Nádori, 2003).

A társadalmi hasznosságot a közös értékteremtés modelljén keresztül értelmezem. A közös értékteremtés a vállalatok mellett a sportban is jelentős szerepet tölt be. A közös értékteremtés olyan politikák és működési gyakorlatokként definiálható, amelyek növelik egy vállalat versenyképességét, ugyanakkor javítják a gazdasági és társadalmi feltételeket azon közösségekben, amelyekben működik (Porter & Kramer, 2011). Az elmúlt években a sporton belül a jelentősebb sportrendezvényeken a helyi, politikai és gazdasági tényezőkön kívül megjelentek és fontossá váltak a köz- és szociálpolitikai célkitűzések is (Grix & Carmichael, 2012; Vanwynsberghe et al., 2013). Azonban a nemzetközi sportrendezvények csak részben képesek társadalmi változást előidézni és fenntartani (Mcpherson et al., 2017). A parasport rendezvényeken megjelenő közös értékteremtés lehetőséget biztosít a befogadásról és társadalmi integrációról szóló viták, kihívások és lehetőségek kezelésére (Mcpherson et al., 2017).

A működő társadalmi integráció esetén az egyén vagy intézmény úgy működik együtt egy nagyobb közösséggel vagy egy csoporttal, hogy részben elfogadja azok értékeit és normáit, és e normák és szabályok átláthatók, elfogadottak és legitimek (Dupcsik és Szabari 2015; Szabari 2015). Az integráció a társadalmi újratermelés folyamatosságának a feltétele (Ferge, 1990).

A heterogén társadalom integrációját az intézmények biztosítják, „és a társadalmi intézmények által meghatározott keretek között alakulnak ki és működnek az egyes életszférák, tehát az alapvető jelentőségű társadalmi élet szférája mellett a kényszerű élet, a közösségi élet és a magánélet szférája” (Farkas, 2021 pp. 5.). A társadalmi integráció elméleti keretei az ún. AGIL modell alapján kerültek meghatározásra: Alkalmazkodás (A), Célok elérése (G), Integráció (I), Látencia (L). Parsons (1997) szerint a sport által közvetített értékek úgymint tudás, motiváció, készségek fejlesztése erőfeszítésre készítetik az egyént (Parsons, 1997).

A sport tevékenységgel töltött idő növeli az egészségi állapot és az oktatás minőségét. Emellett a sport javítja a fogyatékossgal élő emberek társadalmi beilleszkedését és jólétét: megváltoztatja a társadalom fogyatékos emberekről alkotott nézőpontját, és megváltoztatja a fogyatékossgal élő emberek saját magukról alkotott nézőpontját (Dimitrova, 2017). A pozitív társadalmi környezet kialakításában és negatív sztereotípiák leküzdésében a médiának is nagy szerepe van a továbbiakban erről lesz szó. A megfelelő szóhasználat kapcsán már említettem a média szerepét a fogyatékossgal élő személyek társadalmi integrációjában, most azonban a mélyebb társadalmi összefüggésekre szeretnék rámutatni a paralimpiai paradoxon segítségével. Gál (2015) szerint a sportmédia társadalmi hatásai közül a sport és a fogyasztók viszonyának megváltozását kell hangsúlyozni (Gál, 2015). A médiának jelentős ideológiai és közösség

formáló ereje van. A média képes lehet olyan fontos társadalmi problémák enyhítésére, mint a fogyatékkal élő személyek társadalmi integrációja.

A parasportolók média reprezentáltságánál, még mindig a fogyatékoság kerül előtérbe a sportteljesítmény helyett. Számos tanulmány (Solves et al., 2019; Kolotouchkina et al., 2020) készült az évek során a fogyatékosággal élő sportolók alulreprezentáltságáról, más tanulmányok (Gold & Gold, 2007) szerint viszont a parasportolók a teljesítményük miatt elismertek és semmiben sem különböznek az olimpiai sportolóktól. A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság hosszútávú célja az, hogy a Paralimpiai Játékokat elitté tegye, önálló társadalmi vákuumként, ahol csak a sportteljesítmény számít nem pedig a fogyatékoság (Howe & Purdue, 2012). Ennek a törekvésnek a média jó eszköze lenne csak, hogy Howe és Purdue (2013) többek között arról ír, hogy a média képez a parasportolókból egy „elit” réteget, akik médiaképesek és sportteljesítményük révén a társadalom számára „megszűnnek” fogyatékosnak lenni, ez adott esetben demotiválóan hathat azokra a fogyatékosággal élőkre, akik nem ilyen sikeresek a sportban (Purdue & Howe, 2013).

Ehhez kapcsolódóan alkotta meg szintén Howe és Purdue (2012) a paralimpia paradoxonát. A paralimpiai paradoxon jelentősége a szimbolikus tőkeként értelmezett sportrendezvények gazdasági tőkévé történő átalakítására való törekvésekben jelenik meg. Ez azonban együtt jár az alárendeltséggel is a Paralimpiai Mozgalom érintettjei között függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e a paralimpiai létből fakadó kulturális tőkével. „A paralimpiai paradoxon rendkívül jelentős annak a társadalmi-kulturális kontextusnak a megértésében, amelyben a fogyatékoság és a sport megfogalmazódik a Paralimpiai Játékokon” (Howe & Purdue, 2012 pp. 15).

A legfontosabb az, hogy minden embert annak a sportnak a kontextusában ítéljünk meg, amelyben versenyeznek. Minden embernek vannak korlátai ezért is fontos, hogy a fogyatékosággal élő személyek hivatásos sportját a maga érdemei alapján értékeljük, csakúgy, mint a sportrajongók a sportgyakorlatok sokrétű skáláját, amelynek társadalmi kontextusában napjainkban túl nagy jelentőséget tulajdonítunk. A parasport olyan világ, amelyet sokan elismernek, sokan viszont nem tartják egyenértékűnek az „épek” eredményeivel (Tóvári, 2015). A parasportolók teljesítményalapú reprezentálása az elmúlt évek során felfelé ívelt, a további előre mozgulást azonban a marketingérdekek is gátolják (Lins et al., 2019). A sporttudományi szakirodalomban számos tanulmány készült a fogyatékosággal élő személyek fizikai aktivitásáról, de ezek gyakran csak a munkavégzés elősegítése céljából tekintenek a sportra (Lins et al., 2019).

Tóvári (2015) szerint a sport olyan cselekvés, amely minden embertársunk számára valamilyen szintű igényként jelenik meg. A rendszeres sporttevékenység, sportmozgás végzése nem tesz különbséget sérült és ép személyek között. Fejlesztő hatása van az izomrendszerre, erősíti a testünket, és az idegrendszerre gyakorolt mentális hatása is jelentős (Tóvári, 2015).

A társadalmi szempontokat figyelembe véve nincs különbség az a fogyatékossgal élő személyek és az „épek” sportolással kapcsolatos igényei között, azonban a fogyatékossgal élő személyek között az egyének szintjén számos előnyt és különbséget jelent a sport. Itt nem csak a fizikai aktivitásról van szó, hanem a mobilitással és a mentális egészséggel kapcsolatos tényezőkről, amelyek életminőségben igen nagy különbséget jelentenek egy fogyatékossgal élő sportoló és egy nem sportoló egyén között (Balatoni & Varga, 2020).

Blauwet és Willick (2012) tanulmánya összekapcsolja a paralimpiai mozgalmakat és az egészségmegőrzést, vagyis az egészségmegőrzés a fogyatékossgal élő személyek jogainak és társadalmi integrációjának sport általi elősegítése együttesen ösztönzi a jövő generációit a sportolásra és változtatja meg az életminőséget a lehetőségek bővítése mellett (Blauwet & Willick, 2012).

2.3. Sportmotivációs skálák

Az alfejezet felvezetésében a sportmotivációhoz tartozó specifikus fogalmakat fogom bemutatni. Elsőként a motiváció fogalmát ismertetem „ez tartja mozgásban az embereket a mindennapokban, a motiváció kifejezés is innen ered, a mozgás latin megfelelőjéből, a „movere” szóból” (Gyökér, 1999 pp.60). A motiváció egy konstrukció (vagy látens változó), nem pedig megfigyelhető entitás, ami hozzájárul a pontos mérési nehézségekhez. A sportmotiváció vizsgálata során a sportolást ösztönző és kiváltó belső és külső tényezőket elemezzük.

Az Öndeterminációs elméletet (SDT) Ryan és Deci alkotta meg, az SDT az emberi motiváció és a személyiség kutatása, amely hagyományos empirikus módszereket alkalmaz, miközben egy organizmikus metaelmélet, amely kiemeli az önszabályozás és a belső erőforrások fontosságát. Az elméletet lévén, hogy egy motivációs elméletéről beszélünk az évek során többször fejlesztették. A legfrissebb verzió, amit a sportmotivációs skálák (SMS) is alkalmaznak hat szabályozási faktort különböztetnek meg (Ryan & Deci, 2000).

Viselkedés	Nem önszabályzott					Önszabályzott
Motiváció	Amotiváció	Külső motiváció				Belső motiváció
Szabályozási stílus	Nem szabályozott	Külső szabályozás	Introjektált szabályozás	Indentifikált szabályozás	Integrált szabályozás	Belső szabályozás
OK-okozati összefüggés észlelt helye	Személytelen	Külső	Inkább külső	Inkább belső	Belső	Belső
Szabályozási eljárások	Nem szándékos, nem értékelő, inkompetencia, kontroll hiánya	Megfelelés, külső, jutalmak és büntetés	Önkontroll, egobevonás, belső jutalmak és büntetések	Személyes fontosság, tudatos értékelés	Kongruencia, tudatosság, önszintézis	Érdeklődés, élvezet, belső ösztön, elégedettség

1. táblázat: Az önmeghatározási kontinuum (Ryan&Deci, 2000 pp.72) alapján, saját szerkesztés, 2022

Pelletier és társai (1995) egy francia-kanadai kutatás eredményeit felhasználva alkották meg az angol nyelvű SMS skálát az öndeterminációs elmélet alapján. Az elmélet részeit felhasználva a skála 7 faktorát határozták meg, 3-3 belső és külső, illetve az amotiváció.

A belső motiváció esetén a sportoló egyén azért sportol, mert örömet talál benne, érdekli és fejlődni szeretne.

- 1) Motiváció a tanulás iránt: felfedezés, kíváncsiság, tanulási célok, vágy a tanulás és a megértés iránt. Például a sportolók új edzéstechnikák elsajátításakor érezhetnek belső motivációt.
- 2) Motiváció a teljesítmény iránt: ez a feladatorientáltságot jelenti. Az egyén azért sportol, hogy valamilyen eredményt elérjen, alkotásra ösztönöz.
- 3) Motiváció a tapasztalatszerzés iránt: azok a sportolók, akik azért versenyeznek, hogy izgalmakat éljenek át, azok ezzel a motivációval rendelkeznek. (Pelletier, et al., 1995)

A külső motiváció esetében a sportoló valamilyen eredmény elérése érdekében, külső nyomásra folytatja a sporttevékenységet:

- 1) Külső szabályozás: ebben az esetben a sportoló a jutalom megszerzése (pénz) vagy a negatív következmények elkerülése (szülői kritikák) miatt űzi a sporttevékenységet.
- 2) Introjektált szabályozás: a fő hajtóerő, hogy az egyén értékesnek érezze magát, azért sportolnak, hogy elkerüljék a lelkipurdalást és a szégyent.
- 3) Identifikált szabályozás: a sport az egyén személyiségfejlődésének a része, a sporttevékenységet azért űzi, mert neki fontos.

A harmadik dimenzió az amotiváció vagyis a motiváció hiánya, mely során a sportoló nem érez sem belső, sem külső motivációt a sporttevékenység folytatása iránt. A skála 7 faktorból és 28 kérdésből áll (Csóka & Töröcsik, 2019).

A felsorolásból jól látszik, hogy az SMS ezen verziója nem tartalmazza az integrált szabályozást, ennek legfőbb oka, 1995-s verzió még a Deci és Ryan által 1985-ben megalkotott SDT-t vette alapul, amiben még szintén nem szerepelt a külső szabályozásnak ez az altípusa. Marsh és Jackson (1999) szerint az SMS konstrukciójának validálása egy folyamatos folyamat és nem valósítható meg egyetlen tanulmányban az SDT alapján, további kutatásokra van szükség (Marsh & Jackson, 1999).

Mallett és társai (2007) használták először az integrált szabályozást sportmotivációs skálában (SMS-6). Kutatásuk elsődleges célja az SMS fejlesztése volt, mert az SMS mérési modellje nem illeszkedett az ausztrál minta válaszaihoz. A kutatás három témát vizsgált: az integrált szabályozás elméleti alapon történő mérése, a statisztikailag és elméletileg problémás tételek

megfogalmazásának felülvizsgálata, a három belső motivációs tényező diszkriminatív érvényességének alátámasztása. A kutatás eredményeként egy 6 faktorból és 24 kérdésből álló kérdőívet alkottak meg (Mallett et al., 2007).

Ez a kutatás Pelletier és társait (2013) is arra készítette, hogy tovább fejlesszék az eredeti sportmotivációs skálát, az integrált szabályozással kiegészítve. Integrált szabályozásról akkor beszélünk, amikor az egyén által folytatott sporttevékenység egybeesik az egyén életcéljaival és igényeivel. Ezen felül a belső motiváció 3 fajtáját összeolvasztották, így az SMS-2 skála 6 dimenzióban és 18 kérdéssel vizsgálja a sportolók motivációját (Pelletier, et al., 2013).

A magyar nyelvű H-SMS skála két dologban is újdonságot hoz. A kérdőívben nem csak a SMS-II végleges kérdései szerepelnek, hanem a teljes ún. „item pool”. Az item pool a skála végleges változatának megalkotását szolgáló előzetesen kialakított és ellenőrzött kérdéseket jelenti, amelyek olykor nem is annyira tartalmukban, hanem feltevésük módjában térnek el egymástól. A végleges kérdőív 6 dimenziót és 19 kérdést tartalmaz. A skála másik újdonsága, hogy a belső motivációt két további alfaktorra bontja: az észlelt kompetenciára (effektív) és az önhatékonyság növelésére irányuló (kognitív) motivációra. Ezek meghatározása elméleti alapon történt, mivel az eredeti SMS nem tartalmazza az integrált szabályozást (Paic et al., 2018).

Kutatásomhoz legközelebb Sabaliauskas (2019) sportmotivációs skálája áll, ami kifejezetten litván parasportolókon validálta a skálát. Az eredmények alapján a fogyatékossgal élő sportolók inkább folyamat orientáltak, vagyis a belső motiváció a dominánsabb. A kutatás eredményei jelentősek, mert lehetővé teszik a sportolók igényeinek és motivációinak más szemszögből való szemlélését. Például az eredeti SMS-alskála „Motiváció a tanulás iránt” állításai a fejlődésre, mint bizonyos tényre összpontosítanak ezzel szemben a kutatásai eredményei alapján a tanulás iránti motiváció a javuláson és a tapasztalatszerzésen alapszik tehát átfedés van a tapasztalatszerzési motivációra vonatkozó kérdésekkel.

A kutatás során alkalmazott skála jelentősen eltér az eddigiek során bemutatott sportmotivációs skáláktól. A kutatás 5-fokú Likert skálát használ az eddigi 7-fokú helyett. Eredményként 4-faktort határoz meg: belső motiváció a felfedezésre (1), fejlődés érzése (2), külső motiváció – társadalmi beilleszkedés iránti igény (3) és az amotiváció jelei (4). A skála 20 kérdésből áll, de érvényes és megbízható így további kutatásokra felhasználható. A kutatás eredményei elsősorban oktatási és fejlesztési célokra alkalmasak. A kutatás egyik korlátja, hogy a fogyatékossgal élő személyek korlátozott számban vonhatóak be a kutatásokba részben

állapotuk okán. A további kutatásokhoz nagyobb mintára és/vagy egy olyan univerzális skála kialakítására van szükség, ami állapottól függetlenül alkalmas a sportmotiváció mérésére. Továbbá mivel a fogyatékossgal élő személyek sportmotivációjára vonatkozó kutatások egy hiányterült így az ismeretek bővítése céljából indokolt a kvalitatív eszközök bevonása is (Sabaliauskas, 2019).

Sabaliauskas (2019) kutatásán kívül további nemzetközi kutatások találhatók a releváns szakirodalomban (Çelenk, 2021; Abdullah et al., 2019; Zhou et al., 2016) a fogyatékossgal élő személyek sportmotivációjával kapcsolatosan (A kutatások eredményei a 4.fejezetben részletesebben is bemutatásra kerülnek). Ezen kutatások gyakran említik az amotivációt, amit gyakran külső tényezők nagy mértékben befolyásolnak. Az amotiváció 5 külső tényezője: interperszonális korlát, megfelelő felszerelés hiánya, földrajzi és közlekedési korlátok, gazdasági és finanszírozási korlátok, megfelelő infrastruktúra hiánya (Darcy et al., 2017).

3. Kutatás tárgya és módszere

3.1. Kutatás tárgya: A fogyatékossgal élő személyek sportja

Magyarországon a sport kiemelt ágazatnak számít hosszú évek óta, ennek a stratégiának pedig fontos része a fogyatékossgal élő személyek sportja is, a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 2007 OGY. határozat alapján fogom ezt bemutatni. A határozatban foglaltak azonosak Reiter gondolataival eszerint „az egyenlőség és a társadalmi igazságosság ma fontosabb, mint eddig bármikor, a diszkriminációnak és a kirekesztésnek nincs helye a társadalmunkban, erre a sport a legjobb eszköz” (Pavitt, 2021). A határozat a fogyatékossgal élő személyek sportjában szintén elkülöníti egymástól a szabadidősportot és a hivatásos sportot. A hivatásos sportban meg kell említenem az úgy nevezett sportági integrációt, ami nemzetközileg már bevett gyakorlat, de Magyarországon is egyre inkább jelen van például a kajak-kenu sportban.

„A jelenlegi jogi-gazdasági környezet nem ösztönzi az integrációt, azt, hogy például egy sportági szövetség karolja fel a szabadidősportot, illetve a fogyatékossgal élők sportját” (Nemzeti Jogszabálytár, 2007). „Az integrált sport megvalósulása esetén pedig különösen alkalmas lehet a másság, a fogyatékossga széles körű elfogadtatására. A sport közösségi kohéziót erősítő hatását a jövőben kutatni, dokumentálni és tudatosan fejleszteni kell” (Nemzeti Jogszabálytár, 2007). Ez a gondolat részben már ellent mond a mai gyakorlatnak. Ma már számos egyesületben működik a sportági integráció többek között a Vasas SC-ban a Budapest Honvéd SE-ben vagy a Törekvés SE-ben. Az OGY határozatban foglaltak alapján fontos, hogy az esélyegyenlőség jegyében a sportcélú költségvetésben is kiemelt figyelmet fordítsanak a fogyatékossgal élő sportjának támogatására és a sportági integrációra.

A kormány által megfogalmazott stratégiai cél a fogyatékossgal élő személyek sportjának támogatása és résztvevők számának növelése mind a szabadidősportban mind pedig a hivatásos sportban. Az említett és az eddigiek során feldolgozott és bemutatott OGY. határozatban található még egy fontos mondat, „Az állami sportigazgatásnak – teherbíró képessége arányában – támogatnia kell az esélyegyenlőséggel kapcsolatos törekvéseket” (Nemzeti Jogszabálytár, 2007). A 2016.évi sporttörvény módosítás a Magyar Paralimpiai Bizottságot köztestületté nyilvánította, ezáltal a stratégiai irányítás átláthatóbbá vált. A 2017 decemberében elfogadott OGY. határozat óta minden év február 22-e a Magyar Parasport Napja, amely elsődleges célja a fogyatékossgal élő személyek sportjának népszerűsítése. A kutatás tárgyához kapcsolódóan még fontosnak tartom megemlíteni a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság stratégiáit 2011-2022 között. A stratégiák a 5. számú mellékletben részletesebben is

megtekinthetőek, a célokból és a stratégiákból jól látszik, hogy a fejezet során bemutatott közös értékteremtés megvalósulni látszik, hiszen egyfelől ott vannak a gazdasági és politikai értékek, mellette viszont jelen vannak a társadalmi és egyéni értékek, mint a nyílt és hozzáférhető sport vagy a nemek közötti egyenlőség. Utóbbit a szekunder kutatás eredményeiként elemzésre kerülő sportmotivációs kutatások többször említik. A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (IPC) hosszútávú célja az, hogy a Paralimpia valódi nemzetközi sportrendezvény legyen. Máté (2019) definíciója alapján „nemzetközi sportrendezvényeknek nevezzük, azokat a sportrendezvényeket, ahol különböző országok sportolói mérik össze a teljesítményüket. A rendezvény a fogyasztók (résztevők és érdeklődők) kiemelt figyelmét élvezi. A verseny nemzetközi szabályrendszer alapján zajlik. Médiaképes a televíziós és/vagy online közvetítés által, a világ összes pontján követhető, megfelel a médiaképesség öt feltételének. Látványsport és globálisan ismert” (Máté, 2019 pp.34). Továbbá az IPC, hogy minden sportág a sportági szakszövetség alá tartozzon ennek okát a Magyar Paralimpiai Bizottság (MPB) példáján keresztül mutatom be.

Az MPB sok más tényező mellett abban is különbözik a Magyar Olimpiai Bizottságtól, hogy nem csak a Paralimpiai Játékokra akkreditálja a sportolókat, hanem a rendszer sajátossága miatt bizonyos sportágakat a bizottság kezel, tehát sportági szakszövetségi feladatokat is ellát, például úszásban, atlétikában, erőemelésben, sportlövészetben, dzsúdóban és még pár sportágban. Ennek oka, hogy ezeknek a sportágaknak nincsen külön nemzetközi sportágakból levezetett szövetségi kerete, hanem úgynevezett multisport szervezetekben vannak. A multisport (többsportágat irányító vagy menedzselő) szervezeteknek országonként csak egy tag szervezete lehet, ez ugye hazánkban az MPB. Az IPC hosszútávú céljai közé tartozik, hogy a multisport szervezetek alól kiszervezze a sportágakat a szakszövetségek alá. Ezzel is erősítve a parasportot és az integrált sportolást.

3.2.Módszertan

A téma komplex vizsgálata érdekében a kutatásom során primer és szekunder kutatásokat végeztem ezek eredményeit a 4. és 5. fejezetben mutatom be. „A primer kutatás még nem ismert és publikált, eredeti adatok saját kutatási célra történő megszerzését jelenti. A primer kutatást a kvalitatív és a kvantitatív kutatások alkotják” (Bauer, et al., 2016). „Szekunder kutatáson a mások által felvett és közzétett, általában más kutatási célt szolgáló adatok megszerzését értjük” (Bauer, et al., 2016). A szekunder kutatás segítségével nemzetközi példák alapján készítettem elő a primer kutatásomat, aminek újdonság értékét az adja, hogy Magyarországon még nem volt ilyen kutatás.

Az elméleti keretek meghatározása után a témát hazai és nemzetközi kutatási keretbe helyezem. A témához kapcsolódó kutatások, interjúk meghatározó szerepet játszottak a módszertan és az empirikus kutatások megtervezésében. Ehhez szekunder adatokat gyűjtöttem és rendszereztem, ezt a 2. táblázatban foglaltam össze:

	A fogyatékkal élő (mozgáskorlátozott) személyek helyzete és sportolási lehetőségei	Sportmotiváció
Hazai	Balatoni & Varga, 2020	Paic et al., 2018
	Szepesi, 2018	
	Gyömörei, 2012; Bátonyi & Nádori, 2003	Laoues-Czimbalmos et al., 2019
	KSH adatbázisok	
Nemzetközi	Sport for Development, Davine et al., 2017	Zhou et al., 2016
	Krahn, 2011	Abdullah et al., 2019
	CRPD, 2006	Çelenk, 2021

2. táblázat: A kutatási terület releváns kutatásainak, összefoglalása, saját szerkesztés, 2022

Az empirikus kutatás során kvalitatív és kvantitatív módszerek kerülnek alkalmazásra. A kutatás során a teljesség/kiegészítés módszerét ("Completeness") alkalmazom. "Eszerint, ha az egyik módszer által kapott eredmények hiányosak, a hiány eltüntetésére egy másik módszer lehet alkalmas, ezt alkalmazzák a néprajzi kutatásban is például, ha kvalitatív eszközökkel, megfigyeléssel nem kapható pontos válasz a kutatási kérdésre akkor statisztikai adatokkal, vagy önkitöltős kérdőív segítségével veszik fel a kérdés megválaszolásához szükséges hiányzó adatokat" (Bryman, 2012 pp. 637).

A teljesség módszerének a kutatás során való alkalmazhatóságát Sabaliauskas (2019) tanulmánya is megerősíti ugyanis az SMS nem tér ki a környezeti tényezőkre a motiváció vagy az amotiváció kapcsán. A módszertan kvalitatív része a külső környezeti tényezők hiányának a pótlására ezáltal pedig a társadalmi jelenség, vagyis a mozgáskorlátozottak sportmotivációjának sokkal mélyebb és átfogóbb elemzését szolgálja. A kutatás keresztmetszeti, vagyis egy populáció vagy jelenség mintájának megfigyelése, amelyet egy populáción vagy jelenségen végeznek és egy időpontban történnek (Babbie, 2003).

A kvantitatív kutatás alapja egy kérdőív, aminek kérdései az Sportmotivációs Skála (SMS) skála alapján kerülnek kialakításra. A Sportmotivációs Skála (SMS) minden esetben Likert skálát alkalmaz, ennek a konstrukciós vagy fogalmi érvényességét a feltáró (CFA), valamint megerősítő faktoranalízissel (EFA) szükséges vizsgálni. A faktorelemzés fontos feltétele, hogy metrikus változókat használjunk (Paic et al., 2018).

Máté (2019) összefoglalása szerint „a Likert-skála egy olyan szimmetrikus skála, amely alapesetben a különböző állításokkal való egyetértés mértékét méri. Használatának egyik fő célja az, hogy a különböző itemekhez ugyanazokat az attribútumokat, egyetértési szinteket tudjuk társítani, ezáltal lehetőséget nyújt komplex kumulatív mutatók, illetve adatredukcióval készült indexek létrehozására. A skála esetében nem feltételezhetjük és általánosíthatjuk az attribútumok közötti egyenlő euklidészi távolságot, ezáltal elsődlegesen ordinális mérési szinten értelmezhető” (Máté, 2019 pp. 143).

A kérdőív felépítése során Paic és társai (2018) és Sabaliauskas (2019) tanulmányait veszem alapul. Sabaliauskas (2019) csak 5 fokú skálát alkalmaz és az eredeti SMS skálát használja, de csak 20 kérdést tartalmaz a 28-ból. Ezzel szemben a H-SMS a teljes item poolt alkalmazza 7 fokú skála mellett, az intrinzik szabályozást két további alcsoportra bontja. Kérdőívben a sportmotivációs skála a H-SMS és a litván SMS skála alapján 25 kérdést tartalmaz, 7 fokú Likert skálán, mivel a hazai kutatások korábban még nem alkalmazták a skálát fogyatékkal élő sportolókra. Továbbá a kérdőív fejlesztése során nagyban támaszkodtam (Sportgazdaságtani Kutatóközpont, 2020) kutatásának kérdőívére.

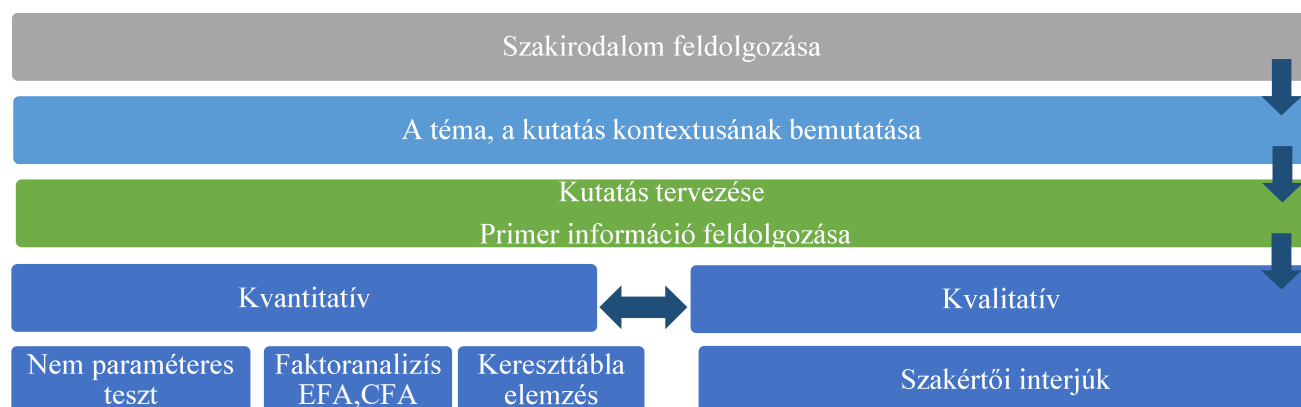
Rottensteiner és társai (2015) tanulmánya alapján az SMS-skála ifjúsági sportolók motivációjának mérésére is alkalmas (Rottensteiner et al., 2015). Tehát dolgozatomban is alkalmazhatom az említett célcsoport tagjain. Ifjúsági sportoló alatt a szakirodalom a 6-18 év közöttieket érti. A kutatás során a 14-18 közöttiek fogják a célcsoportot alkotni az etikai alapelvek következtében.

A kvantitatív adatfelvételek elemzéseit az IBM SPSS Statistics 27 programmal végeztem el. A kérdőíves kutatás során létrejött mintán nem paraméteres teszteket végeztem. A Mann–Whitney-teszt egymástól független minták legalább ordinális mérési szintű változóit hasonlítja össze, azt vizsgálva, hogy az egyik minta olyan eloszlásból származik, amelynek értékei nagyobbak a másikonál. A próba fontos feltevése, hogy a két minta azonos eloszlásból származik, de a paraméterekkel kapcsolatosan nincs konkrét elvárás így egy nem paraméteres tesztről van szó (Mann&Whitney, 1947). A Kruskal-Wallis próba az egyszempontos varianciánálzis nem paraméteres módszere, mely rangszámátlagok különbségeinek abszolút értékét, azaz több csoport együttes összehasonlítását szolgálja (Kruskal&Wallis, 1952).

A kvalitatív kutatás jól alkalmazható az egy személy tapasztalatának vagy magatartásának feltárására, vagy ha szeretnénk megérteni egy jelenséget (Ghauri 2004). A kvalitatív kutatás alapja félig strukturált szakmai interjúk készítése, amelynek célja a sportolási lehetőségek

felmérése és a hazai helyzet értékelése. Az interjúkat a szekunder kutatásaim alapján félig strukturáltam, 4 témakörben (motiváció, bevonás, hatások, lehetőségek és akadályok) gyűjtöttem inputokat.

A kutatás a fogyatékossgal élő személyek sportjának mind a négy szintjét érinti a kérdőívvel. Ennek következtében a kvalitatív kutatás is érinti mind a négy szintet vezetői megközelítéssel tehát az interjúk célja a lehetőségek és korlátok megismerése. A kutatás elemző összefoglalásaként összegzem eredményeimet.

4. ábra: A dolgozat módszertani eszközeinek rendszere, saját szerkesztés, 2022

3.3. A kutatás korlátai

Az eredmények és következtetések érvényesége nem biztosított, mivel a kutatás számos korláttal rendelkezik. A felvett adatok elemzését nehezítette az alacsony elemszám. A minta nagysága a célcsoport nagyságához képest jónak mondható, mivel a fogyatékossgal élők csoportja a társadalomnak csak egy kis része és a konkrét célcsoport tagjai, a mozgáskorlátozott sportolók még kevesebben vannak. A mintavételi eljárás során a hólabda mintavételt alkalmaztam, ez azonban nem biztosítja a minta reprezentativitását. A kutatáshoz készült online kérdőívet érvényes e-mail címmel rendelkező egyesületeknek továbbítottam, azonban számos általam megkeresett sportszervezet nem rendelkezett ilyennel, ami szintén nehezítette az adatgyűjtést. Az online kérdőívet az e-mailek mellett a social média felületein keresztül terjesztettem, emiatt szükséges megemlíteni, hogy a kérdőívet csak hozzáféréssel rendelkezők tudták kitölteni.

Továbbá a kutatás korlátjaként említendő a statisztika módszerek sajátossága, többek között az, hogy a minta nem megfelelő méretű a feltáró és megerősítő faktoranalízishez, mivel ez a módszer a 200-400-s elemszámmal jut csak megbízható eredményre. Mindezek ellenére a kutatás eredményeiből számos következtetés levonható.

4. Szekunder kutatás eredményei: A mozgáskorlátozott személyek sportmotivációjának és sportolási lehetőségeinek aktuális kutatási eredményei hazai és nemzetközi viszonylatban

4.1. A mozgáskorlátozott személyek aktuális helyzete

A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD) a sportolására vonatkozóan a 30.cikkben 5 kritériumot határoz meg:

„a) A lehető legnagyobb mértékben bátorítsák és előmozdítsák a fogyatékkal élő személyek részvételét az integrált sporttevékenységekben, minden szinten; b) Biztosítsák a fogyatékkal élő személyek számára a fogyatékos típusához igazodó, speciális rekreációs és sporttevékenységek szervezésének, fejlesztésének és az ezekben való részvételnek a lehetőségét, valamint, hogy e célból ösztönözzék a megfelelő oktatás, edzés és a szükséges források biztosítását, másokkal azonos alapon; c) A fogyatékkal élő személyek hozzáférését a sport-, üdülési és turisztikai helyszínekhez; d) A fogyatékkal élő gyermekek más gyermekekkel egyenlő hozzáféréssel bírjanak a játékokhoz, rekreációs, sport- és üdülési tevékenységekhez, beleértve az iskolarendszerben előforduló hasonló tevékenységeket; e) A fogyatékkal élő személyek hozzáférjenek a rekreációs, szabadidős, sport- és turisztikai tevékenységeket szervezők által nyújtott szolgáltatásokhoz” (United Nations, 2006).

A világ lakosságának jelenleg közel 15%-a él valamifajta fogyatékkal, akiknek 2-4%-át ez a körülmény nagymértékben akadályozza mindennapi életvitelében. A WHO e legfrissebb adata jóval magasabb a korábbi, 10% körüli becslésnél, hiszen ilyen módon a fogyatékos különböző formái több mint 1 milliárd embert érintenek világszerte (Krahn, 2011).

A fogyatékkal élők csoportján belül a kerekesszéket használó személyek globális aránya majdnem 2%-ra tehető, vagyis több mint 130 millió ember tartozik e körbe. Számottevő különbség tapasztalható ugyanakkor a fejlett és fejlődő országok arányait illetően: míg előbbiben az össznépeség 1%-a, azaz 10 millió ember, addig utóbbiban legalább 2%, mintegy 122 millió ember érintett (Balatoni&Varga, 2020 pp. 101). Magyarországon a kifejezett fogyatékkal élő emberek száma 2011 és 2016 között 491 ezerről 408 ezerre – vagyis 5% alá apadt (Szepesi, 2018), közülük ugyanakkor a legnépesebb, a mozgásukban korlátozott csoport tagjai körében a sporttevékenységet végzők aránya 0,5% körül van (Központi Statisztikai Hivatal 2008).

	Fogyatékossgal élő emberek aránya	Mozgáskorlátozott személyek aránya	Sportoló mozgáskorlátozott személyek aránya
Nemzetközi	15%	2%	1%
Hazai	5%	2%	0,5%

3. táblázat: Hazai és nemzetközi statisztikai adatok a mozgáskorlátozott személyek sportolására vonatkozóan, (Központi Statisztikai Hivatal 2008; Krahn, 2011; Balatoni&Varga, 2020; Szepesi, 2018) alapján, saját szerkesztés, 2022

Balatoni és Varga (2020) tanulmányában azt írja, hogy az alacsony sportolási arány nagyrészt az információk hiányának köszönhető, „itt nem pusztán arról van szó, hogy jóval nagyobb figyelmet kellene, hogy kapjon a fogyatékos emberek társadalmi „hasznossága”, hanem az is fontos, kívánatos cél lenne, hogy artikulálódjanak a fogyatékos emberek számára rendelkezésre álló (vagy a jövőben elérhető) sportolási, szocializációs és egyéb közösségi lehetőségek, és az ezekben rejlő óriási potenciál, mely az egyes emberek életére hatás gyakorolhat” (Balatoni & Varga, 2020 pp.104-105).

Az élősport szegmensei	A szegmens értékei	Domináns sport funkció
Hivatásos sport	Infrastrukturális közjavak fejlesztése, lokális és nemzetközi presztízs, ismertség, imázs, sportpolitika	Példakép, gazdasági
Parasport		
Utánpótlás nevelés/sport	Testkultúra, rehabilitáció, inkluzivitás, munkaképesség növelése, képzés	Nevelés és szocializáció, egészségfejlesztés
Szabadidősport		

4. táblázat: A sporttevékenységek területei-értékei-funkciói a fogyatékossgal élők sportjára alkalmazva (Bátonyi&Nádori, 2003; Gyömörei, 2012; Nadas,2018) alapján, saját szerkesztés, 2022

Bátonyi és Nádori (2003) valamint Gyömörei (2012) által meghatározott sporttevékenységek területeit-értékeit-funkcióit Nadas (2018) alapján a fogyatékossgal élők sportjára is alkalmazható. Az utánpótlás nevelésben/sportban és a szabadidősportban megjelenő sport funkciók a nevelés és szocializáció és az egészségfejlesztés. Eszerint a szegmens értékei a testkultúra, a rehabilitáció az inkluzivitás valamint a munkaképesség növelése. A hivatásos sportnak része a parasport, ami a fogyatékossgal élők sportjának csúcsát jelenti. Így ebben a szegmensben már a példakép-lét és a gazdasági funkció lesznek a dominánsak. Az értékek között megjelenik a sportpolitika, a nemzetközi presztízs és az imázs, a településfejlesztéshez kapcsolódóan pedig az infrastrukturális közjavak fejlesztése. Az élősport szegmenseihez kapcsolódva választottam ki interjúalanyaim, ebben a fejezetben az utánpótlás - és szabadidősporthoz kapcsolódó szervezeteket fogom bemutatni. A hivatásos sporthoz kapcsolódóan a Magyar Paralimpia Bizottság már az elméleti fejezetben bemutatásra került. Bessenyei Zoltán és Dani Gyöngyi parasportolók pedig az Eredmények fejezetben kerülnek bemutatásra.

A Paraktív Alapítványt 2021 novemberében alapította Dani Gyöngyi négy társával együtt. Az alapítványról szóló információkat Jancsó Péter, társalapító kérésre a rendelkezésemre bocsátotta. Az alapítvány céljai közé tartozik a magyar fogyatékossgal élők meglévő és új sportjait népszerűsíteni a még nem sportoló érintettek és a társadalom minél szélesebb rétegeiben. Igényt és lehetőséget teremteni a közös sportolásra. A társadalommal megismertetni paralimpikonjaink életútjait, csodálatra méltó teljesítményét. Országunk paralimpikonjaival együttműködve sportolásra ösztönözni a fogyatékossgal élő fiatalokat, támogatás nyújtása a sportban való részvételhez (eszköz beszerzés, segítség az utazásban, információ), Előadások, fórumok szervezése valamennyi belső érintett számára (sportolni vágyók, szülők, szakemberek) Cégek számára motivációs előadások, érzékenyítő -tréningek, -események, -napok. Sportbemutatók, sportnapok szervezése országosan, regionális helyszínekre.

A Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége (FODISZ) lehetővé teszi a fogyatékos emberek, diák- és szabadidősport tevékenységeinek minőségi és hatékony szervezését. Az országos sportszövetséget a jelenleg is tagszervezetekként funkcionáló 19 megyei + 1 budapesti szövetség alapította meg, amelyekkel mai napig is szimbiózisban működik együtt. 2017-től pedig a versenysport is működési területté vált, a FODISZ által létrehozott származtatott önálló jogi szervezetként működő, Fogyatékosok Magyarországi Versenysport Szövetségén keresztül (fodisz.hu, n.d.).

A Wildboars Kerekesszékes Rögbi Egyesület keretein belül alakult meg 2012-ben Magyarország kerekesszékes rögbi válogatottja, amelynek jelenleg 8 tagja van. A csapat nemzetközileg is sikeres. Érdekességként fontosnak tartom megemlíteni, hogy a sportágról szól a 2005 készült Gyilkos labda - A kerekesszék harcosai című film.

A Diswake SE 2011-ben alakult az Oszmk Wake SE keretei között, az egyesület célja, hogy minél több ép és mozgásában korlátozott emberekkel megismertesse a sitting wakeboardot, ami nemzetközileg már több, mint 30 éves múlttal rendelkezik.

Mozgásjavító Diák Sport Egyesület (MDSE) 2002-ben jött létre az 1970-ben alapított Halassy Olivér Sportklub jogutódjaként. Az egyesület elsődleges célja, hogy a szabadidősport és később a hivatásos sport felé való előrelépés lehetőségét biztosítsa a Mozgásjavító Általános Iskola, EGYMI és Diákotthon tanulói, illetve más, mozgáskorlátozott gyermekek és fiatalok, illetve volt diákok számára.

4.2. Sport for Development projekt – Egy nemzetközi kutatás eredményei

A projekt szorosan kapcsolódik az ENSZ fenntarthatósági céljaihoz, mivel az ENSZ elismerte a sport közösségformáló erejét és a nem fertőző betegségek visszaszorításában játszott szerepét. Valamint azt, hogy a sport fizikai és mentális hatásai a fogyatékossgal élők és a nem fogyatékossgal élők számára egyaránt relevánsak, vagy annak kellene lennie, a fogyatékossgal élők, akik sportolnak, sikerélményről, javuló önértékelésről és önbecsülésről, jobb szociális készségekről, valamint megnövekedett mobilitásról és önállóságról számolnak be (Devine et al., 2017).

A Sport for Development lehetővé teszi, a fogyatékossgal élők és a nem fogyatékossgal élők találkozását pozitív társadalmi környezetben, amely elősegíti a befogadást és a fogyatékossgal élők képességeivel kapcsolatos negatív hiedelmek elleni küzdelmet. A projekt megvalósításához szükség van a helyi közösségekre, bajnokokra és példaképekre, valamint a nemek közötti egyenlőség iránti érzékenységre (Devine et al., 2017). A projektet ugyan a csendes-óceáni térségben készítették és vizsgálták számos eleme és vonatkozása hasznos a magyarországi helyzet vizsgálata során is.

A kutatók a kutatás során 5 csendes-óceáni országban készítettek interjúkat, amely során a nem a lakhely, a fogyatékossgal és a S4D-ben való részvétel alapján reprezentativitásra törekedtek ehhez helyi civil és szakmai szervezetek segítségét is igénybe vették. Az interjúkat 2015 márciusa és májusa között készítették összesen 60 fő részvételével. A mintavétel során célzott mintavételt alkalmaztak az adatvédelem miatt összesen 14 mélyinterjút készítettek jelenlegi és egykori sportolókkal és fiatal sportolók szüleivel (Devine et al., 2017). Az eredményeket témakörök szerint csoportosítva az alábbi táblázatban foglaltam össze:

A fogyatékossgal élő emberek életminőségének javulása	Az S4D projekt társadalmi beágyazottságának akadályai	Az S4D projekt tevékenységeinek sportba való beillesztése
Önértékelés javulása és felhatalmazás	Előítéletek és diszkrimináció	P2P ösztönzés és modellezés
Közérzet és egészség javulása	Családi támogatottság hiánya	A fogyatékossgal élők részvétele a vezetésben
Társadalmi befogadás növekedése	A projekthez való korlátozott hozzáférés	A fogyatékossgal élők bevonása a programokba minden szempontból
Gazdasági helyzet javulása	A sportról való információk hiánya	Bátorítás és támogatás az állam, a sport szervezetek és a család által
A közösség hozzáállása a fogyatékossgal élőkhez	A tömegközlekedés elérhetetlensége, Lehetőségek és versenyképes utak hiánya, Fogyatékossgal-specifikus akadályok	Lehetőség a mainstream sportban való részvételre

5. táblázat: Az S4D projekt kutatási eredményinek összefoglaló táblázata (Devine et al., 2017 pp. 8-15) alapján, saját szerkesztés, 2022

4.3. Sportmotivációs kutatások eredményeinek áttekintése

Ebben az alfejezetben négy kifejezetten a fogyatékossgal élők sportmotivációjával foglalkozó kutatás eredményeit fogom ismertetni. A kutatások ugyan minden esetben kérdőíves kutatást alkalmaznak, de az eredmények elemzésére nem az SMS-t használják.

Çelenk (2021) 732 fő bevonásával készült tanulmánya arra a megállapításra jutott, hogy jelentős életminőségbeli különbség van sportoló és nem sportoló mozgáskorlátozott személyek között. A kutatás a török fogyatékossgal élők személyek körében készült, közülük 327 fő sportolt 405 fő pedig nem.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a sportmotiváció pozitív szerepet játszik a fogyatékossgal élő egyének életminőségének fejlesztéséhez (Çelenk, 2021). Emellett a sportban való részvétel pozitív hatással van a kognitív tanulási folyamatokra, növelve az aktivitást és a társadalmi befogadást.

Zhou és társai (2016) kínai asztaliteniszezők körében készült kutatása a nemek közötti sportmotivációs különbségeket vizsgálta. Hasonlóságként szintén megjelent az életszínvonal javulása és a társadalmi befogadás, de akadt számos különbség is a két nem tagjai között. A férfiak esetében a külső tényezők voltak a fontosabbak úgymint, anyagi jólét és elismerés. Ezzel szemben a nők esetében sokkal erősebb volt, a tudásuk növelése, stressz csökkenése. Az eredmények azt mutatják, hogy a fogyatékossgal élő férfi sportolók racionálisabbak, kitartással és felelősségtudattal telibbek, abban a reményben, hogy javíthatják családjuk életszínvonalát ezzel egyidőben a társadalom számára is értéket teremtenek; a fogyatékossgal élő nők jobban elvárják a külső jutalmakat, ami a nők családi háttéréből és érzelmi pszichológiájából következik. (Zhou et al., 2016)

A kutatás a nemek közötti különbségek mellett más tényezőket is vizsgált a motiváció kapcsán. Az életkor esetében arra a következtetésre jutottak, hogy a fiatalok (14-18 év közöttiek) esetében az azonnali jutalom a fontos, a felnőttek számára a tudás és a tapasztalat a dominánsabb. A kutatás alapján a vidéken élők esetében sokkal erősebb a belső motiváció, mint a városiak körében. A diplomások szintén erősebb belső motivációval rendelkeznek, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek. Végül a kérdőíves felmérésből az is kiderült, hogy a belső motiváció 5 és 10 sportban eltöltött év között a legstabilabb.

Abdullah és társai (2019) malajziai fogyatékossgal élő sportolók részvételével készült kutatása alapján is jelentős különbség van a nők és a férfiak sportmotivációja között. A kutatók öt motivációs faktort határoztak meg a férfiak estében a sorrend: társadalmi integráció, fittség, társadalmi érzékenység, feladat-orientáltság, egó-orientáltság (Abdullah et al., 2019). A nők esetében a sorrend: fittség, társadalmi integráció, feladat-orientáltság, társadalmi érzékenység,

egó-orientáltság volt. A kutatás arra jutott, hogy a fiatalok számára a verseny az elsődleges tényező, míg a felnőttek számára az egészségmegőrzés nemtől függetlenül.

Laoues-Czimbalmos és társai (2019) által az észak-magyarországi régióban 8-18 év közöttiek körében elvégzett kutatás arra jutott, hogy a fiúk sportolási igénye 12,7 százalékponttal nagyobb, mint a lányoké. Azonban a sport mindkét nem számára az egészségmegőrzést, a barátokat, a külső megjelenést és a szórakozás-kikapcsolódást jelenti. „A sporttól való távolmaradás okaiból kiemelkedik a nem ismerem a lehetőségeket és a nehéz odajutás” (Laoues-Czimbalmos et al., 2019 pp. 129).

Paic és társai (2018) kutatásuk során a magyar sportolók motivációit vizsgálták a H-SMS segítségével. A kutatás arra jutott, hogy a férfiak esetében erősebb a külső szabályozás és az amotiváció, mint a nők esetében. Az egyes motivációs tényezők és az életkor kapcsolatáról megállapították a belső motiváció az évek múlásával egyre inkább csökken, amellet, hogy az intrinzik motiváció kognitív faktora minden életkori csoportban magasabb, mint az effektív faktor. A külső szabályozás kapcsán a kutatás arra jutott, hogy először nő aztán csökken majd 35 év felett ismét nő (Paic et al., 2018).

Tanulmány	(Zhou et al., 2016)	(Paic et al., 2018)	(Abdullah et al., 2019)	(Laoues-Czimbalmos et al., 2019)	(Çelenk, 2021)
Téma	Miért hajlandóak a fogyatékossgal élő emberek sportolni?	A H-SMS validációja és eredményei	A fogyatékossgal élő személyek sportban való részvételére irányuló motivációk vizsgálata	Sportmotivációs tényezők vizsgálata a 8-18 évesek körében	A motiváció hatásai a mozgássérült emberek sportolására és életminőségére
Helyszín	Kína	Magyarország	Malajzia	Észak-Magyarország	Törökország
Hívószavak	Para asztaliteniszezők, Nemek közötti eltérések, sportolási és családi kapcsolatok, amotiváció, sportág iránti szeretet, fizikai erőnlét javítása	Nemek közötti eltérések, kor szerinti különbségek	Nemek közötti eltérések, fiatalok – verseny, felnőttek – egészségmegőrzés	Nemek közötti eltérések, amotiváció, egészségmegőrzés, külső megjelenés	Sportoló és nem sportoló mozgássérült személyek, egészségmegőrzés
Módszertan	Kérdőíves kutatás és interjúk (n=83)	Kérdőíves kutatás (n=500)	Kérdőíves kutatás (n=100)	Kérdőíves kutatás (n=100)	Kérdőíves kutatás (n=732)

6. táblázat: A szekunder kutatás eredményei és módszertana, saját szerkesztés, 2022

5. Primer kutatás eredményei: A mozgáskorlátozott személyek motivációi és lehetőségei a sportban és a sport által

5.1. A kvantitatív kutatás eredményei

A kvantitatív kutatás keretein belül online kérdőívet készítettem a Qualtrics nevű szoftver segítségével. A kérdőív lefedte a kutatásom négy területét, vagyis a sportmotivációt, a résztvevői (aktív) sportfogyasztást, az amotivációs tényezőket és a mozgáskorlátozott személyek sportjának média megjelenését. A kérdőív felépítését az 1. melléklet tartalmazza. A terjesztés különböző országos szervezeteken és a közösségi média felületein keresztül valósult meg 2022 március 9. és 2022 március 30. között.

5.1.1 A minta alapjellemezői

A kérdőívre összesen 154 válasz érkezett az adattisztítást követően a végleges mintát 122 fő alkotja. A nem befejezett kitöltések lehetséges okai közé tartozik a téma érzékenysége vagy a kérdőív hosszúsága. A minta szociodemográfiai jellemzői a 7. táblázatban megtekinthetők.

A mintáról elmondható, hogy a válaszadók között többségben voltak a férfiak (69 fő, 56,56%). A mintában nagy többségben voltak a 41 és 55 év közöttiek (42 fő, 34,43%), valamint enyhe többségben voltak még az 55 év felettiak (29 fő, 23,77%). A 26 és 40 év közötti korosztályba tartozók az előzőnél valamivel kevesebben vannak a mintában (28 fő, 22,95%). A 18 és 25 év közöttiek aránya, 4,92%, a 19 és 25 év közöttiek aránya 13,93%. Az eredményekből látszik az a tendencia, hogy főleg az idősebbek érintettek ezt a felnőtt korban szerzett sérülések magasabb arányával lehet magyarázni.

Az iskolai végzettség szerint a mintában felsőfokú végzettségűek aránya 29,51 százalék. A legalább középfokú, de legfeljebb felsőfokú technikummal rendelkezők aránya, 61,48 százalék. Mindössze 11 fő jelölte be, hogy nem rendelkezik még érettségivel sem ez a minta 9,02 százaléka. Lakóhely szerint a legfontosabb megállapítás, hogy a válaszadók 40,16 százaléka, vagyis 49 fő budapesti, 26,23 százalék kisvárosban él. A megyeszékhelyen és a községben élők aránya a mintában közel azonos volt (18,85% és 12,30%). A külföldön élők annyira kevesen vannak, hogy csak a minta 2,46%-t tették ki. Családi állapot szerint a legtöbben egyedülállók vannak (52 fő, 42,62%). A házasság aránya (29,51%) a mintában kétszer annyi, mint a párkapcsolatban élők aránya (14,75%). Az elváltak és az özvegyek csupán a minta 10 százalékát képezték.

n=122 fő		n=122 fő	
Nem		Településtípus	
Nő	53 43,44%	Budapest	49 40,16%
Férfi	69 56,56%	Megyeszékhely	23 18,85%
Korcsoport		Egyéb város/kisváros	32 26,23%
14-18 év közötti	6 4,92%	Község/Falu	15 12,30%
19-25 év közötti	17 13,93%	Külföld	3 2,46%
26-40 év közötti	28 22,95%	Családi állapot	
41-55 év közötti	42 34,43%	Egyedülálló	52 42,62%
55 év feletti	29 23,77%	Párkapcsolatban élő	18 14,75%
Legmagasabb iskolai végzettség		Élettársi kapcsolatban	4 3,28%
Általános iskola	11 9,02%	Házass	36 29,51%
Szakközépiskola	12 9,84%	Elvált	6 4,92%
Érettségi, középiskola/technikum	18 14,75%	Örvegy	6 4,92%
Gimnáziumi érettség	27 22,13%	Foglalkozási státusz	
Felsőfokú szakképzés/technikum	18 14,74%	Tanuló	21 17,21%
Főiskola/BA/Bsc	24 19,67%	Alkalmazott	44 36,07%
Egyetem/MA/Msc	8 6,56%	Vállalkozó	3 2,46%
Doktori fokozat/PhD	4 3,28%	Nyugdíjas/rokkantnyugdíjas	44 36,07%
		Munkanélküli	6 4,92%
		Egyéb inaktív (pl.: háztartásbeli)	1 0,82%
		Egyéb	3 2,46%

7. táblázat: A minta szociodemográfiai jellemzői, saját kutatás, 2022

A minta összetétele nem egyezik meg a társadalom összetételével így a kutatás nem tekinthető reprezentatívnak.

A foglalkoztatási státuszt illetően a mintában egyenlően arányban szerepelnek az alkalmazottak és a nyugdíjasok (36,07%). A tanulók száma 21 fő ez a minta 17,21 %-a. Azonban a többi kategória együttesen nem éri el a minta 10%-t, így azok nem kerülnek részletesen bemutatásra. A továbbiakban az eredmények részletes bemutatásáról lesz szó.

5.1.2. Faktoranalízis

A kérdőívemben a sportmotivációs skála 25 kérdés tartalmazott, de a feltáró faktoranalízis nem illeszkedése miatt, végül csak 19 kérdés került felhasználásra.

A feltáró faktoranalízist Promax rotációval ellenőriztem ennek okán a 6. mellékletbe a faktoranalízis „pattern” mátrixa került. A 19 kérdésből 4 faktort határoztam meg:

- Fejlődés iránti vágy (F1): Ez motívum csoport az egyén belső fejlesztési igényein alapszik.
- Tudatos személyiség: (F2): Ebben a csoportban az egyén számára a személyiségfejlődés a fontos.

- Külső szabályozás (F3): Egyén számára szükséges a külső motiváció a sportoláshoz.
- Amotiváció (F4): Az egyén egyáltalán nem motivált a sportolásra.

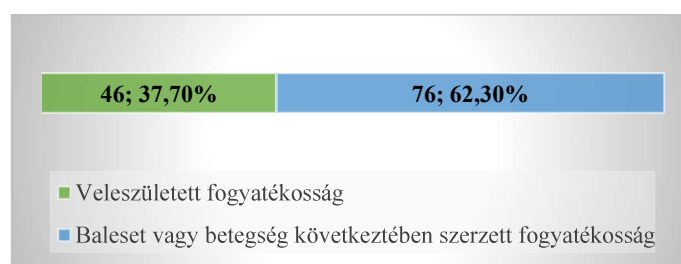
A megerősítő faktoranalízishez az IBM SPSS AMOS 27-es programját használtam. A modell illeszkedési vizsgálata alapján megállapítható, hogy a modell csak részben illeszkedik. A modell faktorstruktúráját a 7. melléklet tartalmazza. A 19 kérdésből álló struktúra megfelel a validálási kritériumoknak (RMSEA <0,8). Az illeszkedés statisztikai kritériumainak viszont csak megközelítőleg felel meg CFI >0,9; TLI >0,9). Valószínűsíthető, hogy ha nagyobb lenne az elemszám akkor tökéletesen illeszkedne. A 8. táblázatban a modell illeszkedésének mutatóit foglaltam össze, ahol az n a kérdések számát jelöli.

	CFI	TLI	RMSEA
Modell (n=19)	0,862	0,838	0,102

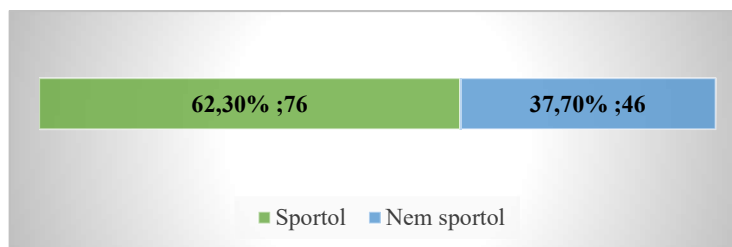
8. táblázat: A modell illeszkedésének mutatói, saját kutatás, 2022

A megbízhatóságot Cronbach-alfára teszteltem, az általam felépített modell 0,616-del nem megbízható. Így a H-SMS eredeti faktor struktúrájával dolgoztam tovább mivel az minden faktorra megbízható ezen a mintán is, a Cronbach-alfa értéke, 0,839.

5.1.3. A külső tényezők vizsgálata

5. ábra: A válaszadók fogyatékoság eredete szerinti megoszlása, saját kutatás, 2022

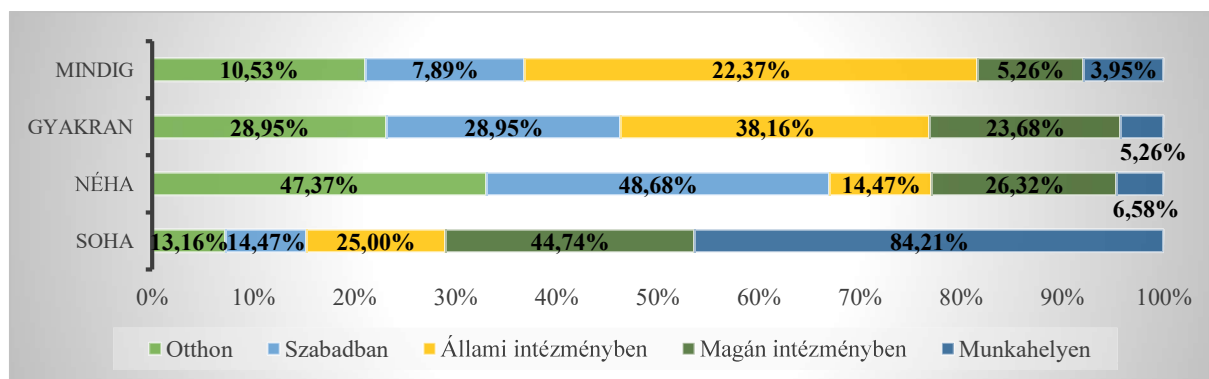
6. ábra: A kitöltők sportolás szerinti eloszlása, saját kutatás, 2022

A fenti ábrákon a minta sportolás és a fogyatékoság oka szerinti eloszlást szemléltettem. A 5. és 6. ábrán jól látható, hogy jelentős többségben vannak a mintában a szerzett fogyatékosággal rendelkezők. Továbbá a kitöltők jelentős része sportol. A fejezet jelentős részében ezzel részmintával vagyis a 76 fővel fogok dolgozni és a faktoranalízis alapját is ez rész minta adta.

Leíró statisztikák			
	Elemzés (N)	Átlag	Szórás
Effektív	76	4,50	1,59
Kognitív	76	4,95	1,61
Introjektált	76	5,09	1,57
Identifikált	76	5,08	1,52
Integrált	76	4,93	1,58
Kulso	76	1,91	1,39
Amotiváció	76	1,90	1,18

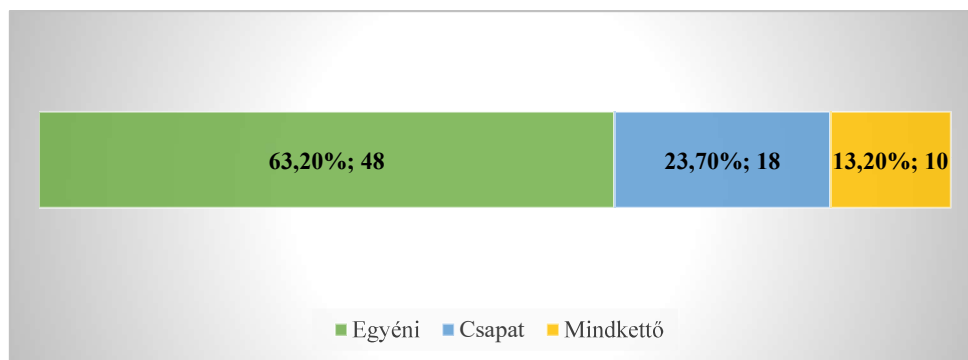
7. ábra: A minta motivációs tényezők szerinti leíró statisztikái, saját kutatás, 2022

A leíró statisztikából megállapítható, hogy a mozgáskorlátozott sportolók esetében az identifikált és introjektált motivációs tényezők a legdominánsabbak, de a belső motivációs tényezők is meghatározóak. Ugyanakkor a külső szabályozásnak és az amotivációnak nincs jelentős hatása.

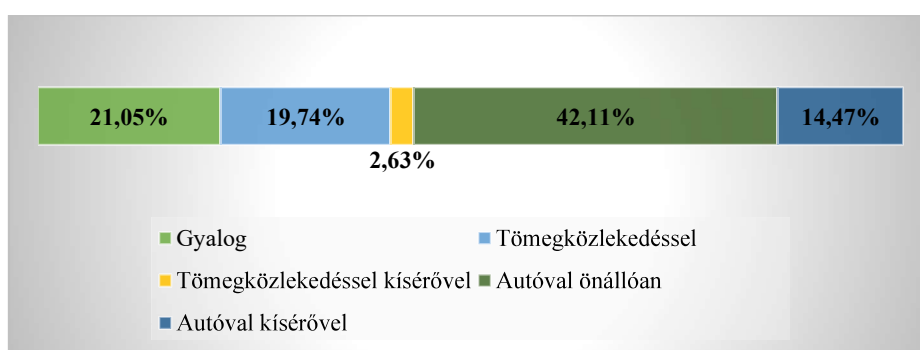
8. ábra: A kitöltők sportolási helyszín szerinti megoszlása, saját kutatás, 2022

A 8. ábráról leolvasható, hogy a kitöltők jelentős része leggyakrabban valamilyen állami intézményben vagy egyesületben sportol. Emellett a kitöltők jelentős része otthon és a szabadban is gyakran végez sporttevékenységet. A magán intézmények (fitneszterem) és a munkahelyi sport kevésbé népszerű a kitöltők körében.

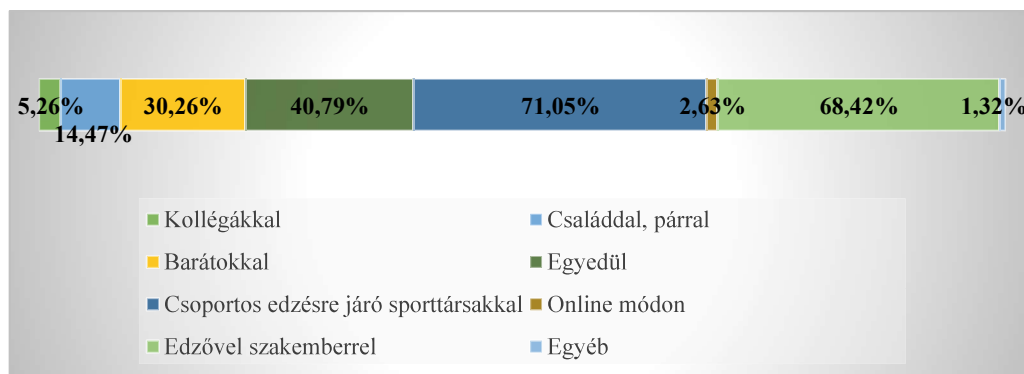
9. ábra: Hogyan sportolnak a válaszadók? saját kutatás, 2022

Nyílt kérdésben kérdeztem meg a kitöltőimet, hogy mit sportolnak. Ennél a kérdésnél a válaszadók többsége egynél több sportágat adott meg ezeket aztán külön-külön kódoltam így összesen 23 különböző sportágat és az egyéb kategóriát hoztam létre. Az egyéb kategóriát többek között olyan szabadidős sporttevékenységek alkotják, mint a futás vagy a kondi. A könnyebb kezelhetőség érdekében 3 kategóriát hoztam létre az egyénit (csak egyéni sportágak) a csapatot (csak csapatsportok) és a mindkettőt. Csapatsportnak tekintettem a Futballt/asztal focit, a kerekesszékes rögbit, a kerekesszékes kosárlabdát, az ülőröplabdát, és a kerekesszékes kézilabdát. Leggyakoribb egyéni sportág pedig az úszás volt (15 fő; 19,74%).

10. ábra: Hogyan jutnak el a kitöltők a sporttevékenység helyszínére? saját kutatás, 2022

A 10. ábrán jól olvasható, hogy a válaszadók (76 fő) 56,58%-a autóval jut el a sporttevékenység helyszínére. Közülük 11 fő kísérvél, a kísérő leggyakrabban családtag, vagy csapattárs.

11. ábra: Jellemzően kivel sportolnak a válaszadók? saját kutatás, 2022

A válaszadók 71,06%-a (54 fő) jellemzően sporttársakkal edz, 68,42% (52 fő) edzővel/szakemberrel edz. A kérdés megválaszolása során több válasz lehetőséget is meg lehet jelölni, így feltételezhetően van átfedés a kategóriák között. Továbbá 31 fő (40,79%) jellemzően egyedül edz. Gyakori még a közeli barátokkal való edzés, ezt a kitöltők 30,26%-a (23 fő) jelölte.

Médiával kapcsolatos elégedettség			
	Átlag	Szórás	Variancia
Rendezvények	2,89	1,98	3,92
Parasportolók	2,75	1,86	3,46

9. táblázat: A válaszadók médiával való elégedettségének leíró statisztikái, saját kutatás, 2022

A médiával kapcsolatos elégedettséget a parasport rendezvények közvetítése és a parasportolók média reprezentáltsága kapcsán egy 0-tól 7-ig terjedő Likert skálán mértem (Fejlesztési hiba miatt kezdődik 0-nál a skála 1 helyett). A leíró statisztikák alapján megállapítható, hogy a válaszadók inkább elégedetlenek, mindkét tényezővel. A bevezetésben megfogalmazott kutatási kérdésemet 7 rész kutatási kérdésre bontottam, továbbá 7 hipotézist fogalmaztam meg, ebből egyhez egy további alhipotézist is. A továbbiakban a hipotézisek teszteléséről lesz szó.

5.1.4. Kutatási kérdések és/vagy hipotézisek vizsgálata

A bevezetésben megfogalmazott kutatási kérdésemet 7 rész kutatási kérdésre bontottam, továbbá 7 hipotézist fogalmaztam meg, ebből egyhez egy további alhipotézist is. A Mann–Whitney U és a Kruskal-Wallis tesztek esetében az egyértelműség és a könnyebb értelmezhetőség okán a rangátlagok helyett a sima átlagok kerültek alkalmazásra.

K1: Hogyan változik a mozgáskorlátozott sportolók motivációja a sportban eltöltött évek hatására?

H1: Minél régebb óta sportol valaki mozgáskorlátozottként annál nagyobb belső motivációval rendelkezik

Feltételezésem szerint minél régebb óta sportol valaki mozgáskorlátozottként annál nagyobb belső motivációval rendelkezik. Ezzel szemben az első években még a külső motiváció dominál. A hipotézisem tesztelésére a korrelációs számítást alkalmaztam, ami a változók közötti lineáris kapcsolat nagyságát és irányát jelzi. A korrelációs számítás eredménye -1 és +1 közé eshet. A szám előjele a kapcsolat irányát mutatja be, az abszolút értéke pedig a kapcsolat szorosságát. Minél közelebb van a kapott érték abszolút értéke 1-hez, annál erősebb a kapcsolat két változó között, ha az eredmény 0, akkor nincs kapcsolat a változók között.

Korrelációs számítás			
	Parasportban eltöltött évek száma	Belső motiváció	Külső motiváció
Parasportban eltöltött évek száma	1	0,019	0,048
Belső motiváció	0,019	1	0,010
Külső motiváció	0,048	0,010	1

10. táblázat: Korrelációs számítás eredményei, saját kutatás, 2022

A 10. táblázat alapján azt láthatjuk, hogy a belső motiváció esetében egy gyenge 0,02 körüli kapcsolatról van szó. Ezzel szemben a külső motiváció esetében már egy 0,05 közepes erősségűnek mondható kapcsolatról van szó. A kapcsolat irányát tekintve mindkét mutató pozitív tehát minél régebb óta mozgáskorlátozottként sportol valaki, annál inkább a külső motiváció hatására teszi. Ugyan a belső motiváció is erősödik az évek előrehaladtával a külső motiváció jobban érvényesül. Ezzel a megállapítással hipotézisem azon része, amely szerint a belső motiváció a parasportban eltöltött évek hatására egyre nő, beigazolódott. Viszont a külső motiváció pont a hipotézissel ellentétes eredményt hozott, hiszen nem, hogy csökken, hanem egyre inkább erősödik a parasportban eltöltött évek hatására.

K2: Hogyan befolyásolja a nem az egyes motivációs tényezőket?

H2: A nők esetében erősebb külső szabályozás amíg a férfiaknál a belső tényezők a hangsúlyosabbak.

Nem			
	Férfi (n=47)	Nő (n=29)	Z (p)
Effektív	4,51	4,50	-0,359 (0,719)
Kognitív	5,05	4,95	-1,294 (0,196)
Introjektált	5,11	5,09	-0,367 (0,714)
Identifikált	5,15	5,08	-0,682 (0,495)
Integrált	4,88	4,93	-0,065 (0,949)
Külső	1,94	1,91	-0,100 (0,920)
Amotiváció	1,78	1,90	-0,679 (0,497)

11. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a nemek kapcsolata, saját kutatás, 2022

A nem és az egyes motivációs tényezők kapcsolatáról megállapítható, hogy egyik motivációs tényező esetében sincs szignifikáns különbség a férfiak és nők között. Azonban az elemszámokból jól látszik, hogy közel kétszer annyi a mintában szereplő sportoló férfiak aránya, mint a nőké. A hipotézis ennek következtében elutasításra került.

K3: Hogyan befolyásolja a foglalkozási státusz a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?

H3: Az aktív foglalkozási státusszal rendelkezők esetében inkább a belső motiváció, ezzel szemben a passzív foglalkozási státusszal rendelkezők esetében a külső motiváció a dominánsabb.

	Tanuló (n=13)	Alkalmazott (n=29)	Vállalkozó (n=3)	Nyugdíjas (n=25)	Munkanélküli (n=3)	Egyéb (n=3)	χ^2	p (df=5)
Effektív	4,54	4,95	4,00	4,09	3,33	5,11	6,01	0,306
Kognitív	5,26	5,29	3,89	4,63	3,22	5,78	7,65	0,177
Introjektált	5,62	5,14	5,00	4,98	2,83	5,67	5,37	0,372
Identifikált	5,46	5,31	3,67	4,88	3,56	5,89	8,35	0,138
Integrált	5,27	5,10	5,67	4,56	3,33	5,83	6,94	0,225
Külső	2,36	1,77	1,00	1,84	1,00	3,67	13,03	0,023
Amotiváció	1,79	1,92	1,00	2,07	1,33	2,33	7,77	0,170

12. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a foglalkozási státusz kapcsolata, saját kutatás, 2022

A Kruskal-Wallis próba alapján jól látható, hogy a motivációs tényezők és foglalkozási státusz kapcsolatában csak a külső szabályozás esetében van szignifikáns különbség az egyes csoportok között. A vállalkozókat és a munkanélkülieket motiválja legkevésbé a külső szabályozás, még a többi csoportnál meghatározó tényező a külső szabályozás.

K4: Hogyan befolyásolja a fogyatékoság eredete a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?

H4a: A veleszületett fogyatékosággal rendelkezők esetében erősebb a külső motiváció, mint a szerzett fogyatékosággal rendelkezők esetében

Fogyatékoság oka			
	Veleszületett (n=28)	Szerzett (n=48)	Z (p)
Effektív (Eff)	4,60	4,45	-0,605 (0,545)
Kognitív (Kog)	5,20	4,80	-1,309 (0,191)
Introjektált (Intr)	5,09	5,09	-0,071 (0,944)
Identifikált (Id)	5,04	5,11	-0,054 (0,957)
Integrált (Int)	4,82	5,00	-0,466 (0,641)
Külső (Ext)	2,30	1,68	-2,023 (0,043)
Amotiváció (Amot)	1,89	1,91	-0,439 (0,660)

13. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a fogyatékoság eredetének kapcsolata, saját kutatás, 2022

Az egyes motivációs tényezők és a fogyatékoság eredete között lévő kapcsolat vizsgálatához Mann-Whitney U-t alkalmaztam. Az elemzés alapján megállapítható, hogy a külső

szabályozás esetében szignifikáns a különbség a veleszületett fogyatékosággal rendelkező és a baleset/betegség következtében szerzett fogyatékosággal rendelkezők között. A vizsgálat igazolta a hipotézisemet.

H4b: Aki, több fogyatékosággal is rendelkezik az inkább amotivált, mint az, aki „csak” mozgáskorlátozott

	Eff	Kog	Intr	Id	Int	Ext	Amot
Igen (n=11)	5,09	5,27	4,91	5,27	5,00	1,76	2,00
Nem (n=65)	4,41	4,89	5,12	5,05	4,92	1,93	1,89
Z	-1,651	-0,882	-0,223	-0,794	-0,186	-0,484	-0,274
p	0,099	0,378	0,823	0,427	0,853	0,628	0,784

14. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a halmozott fogyatékoság kapcsolata, saját kutatás, 2022

A Mann–Whitney U teszt alapján megállapítható, hogy a halmozott fogyatékoság és a motivációs tényezők között nincs szignifikáns kapcsolat, tehát a hipotézis elutasításra kerül.

K5: Hogyan befolyásolja a baleset előtti sportolás a mozgáskorlátozott személyként való sportolást?

H5: Azoknál, akik már a baleset/betegség előtt is sportoltak a belső motivációs tényezők dominálnak, ezzel szemben, akik nem náluk a külső tényezők a hangsúlyosabb.

Korábban sportolás							
	Effektív	Kognitív	Introjektált	Identifikált	Integrált	Külső	Amotiváció
Igen (n=32)	4,99	5,15	5,18	5,25	4,79	2,44	1,80
Nem (n=16)	4,73	5,04	5,33	4,63	4,68	2,36	1,67
Z (p)	-0,340 (0,734)	-0,033 (0,974)	-1,062 (0,288)	-0,968 (0,333)	-1,730 (0,084)	-0,412 (0,680)	-0,125 (0,900)

15. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a korábban sportolás kapcsolata, saját kutatás, 2022

A korábban sportolás és a motivációs tényezők között, nincs szignifikáns kapcsolat, így a hipotézis elutasításra került.

K6: Hogyan befolyásolja a sport szintje a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?

H6: A szinteken való előrehaladással egyre inkább a belső motiváció lesz a domináns

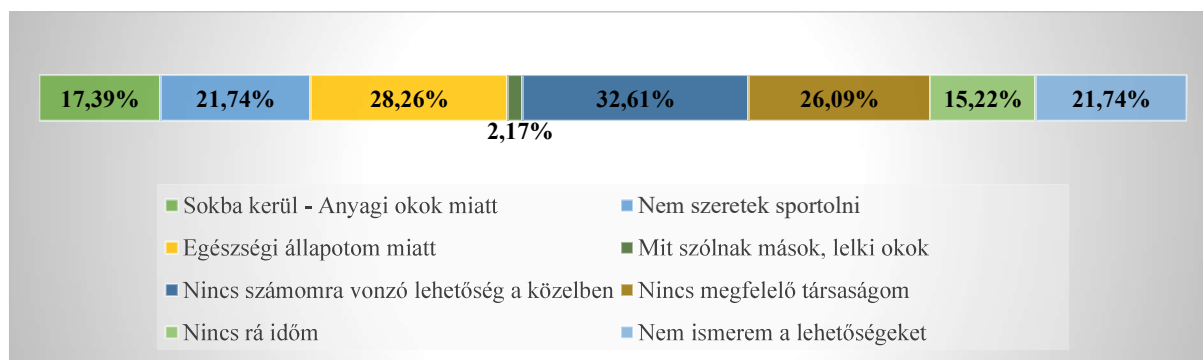
	Amotiváció	Külső	Introjektált	Identifikált	Integrált	Effektív	Kognitív
Ifjúsági sportoló (n=3)	1,89	2,22	4,00	5,22	4,00	4,11	4,00
Szabadidő-sportoló (n=26)	1,85	1,59	4,63	4,29	4,42	3,82	4,04
Hivatásos sportoló (n=12)	2,03	2,03	4,58	4,72	4,54	4,61	4,83
Parasportoló (n=35)	1,90	2,08	5,70	5,78	5,53	5,01	5,74
χ^2	0,92	1,54	8,61	14,50	8,94	8,35	19,48
p (df=3)	0,821	0,673	0,035	0,002	0,030	0,039	0,000

16. táblázat: Az egyes motivációs tényezők és a sport szintjeinek kapcsolata, saját kutatás, 2022

A sportolás szintje és az egyes motivációs tényezők vizsgálatához Kruskal–Wallis tesztet alkalmaztam. A vizsgálat 2 tényező (externzik motiváció, amotiváció) kivételével szignifikáns lett. A szignifikáns tényezők között kivétel nélkül minden tényező a parasportolók esetében lett a legmagasabb. Az integrált motivációról elmondható, hogy szintről szintre növekszik. Az identifikált motiváció az ifjúsági sportolóknál meghatározó tényező, a szabadidő-sportolóknál csökken majd a hivatásos és parasportoló esetében ismét növekszik. A belső motivációs tényezők főleg a kognitív motiváció a szabadidő-sportolók esetében a legkevésbé meghatározóak míg a többi szinten kiemelt fontosságú tényezőnek tekinthetők.

K7: Milyen külső és belső tényezők határozzák meg a nem sportoló mozgáskorlátozott személyek amotivációját?

H7: A nem sportoló mozgáskorlátozott személyek esetében az amotiváció legfőbb oka, az információk és a lehetőségek hiánya.

12. ábra: A "nem sportolók" amotivációi, saját kutatás, 2022

A hipotézisemet gyakorisági elemzéssel ellenőriztem. A kitöltők (46 fő) 32,61%-a azért nem sportol mert, *nincs számára megfelelő lehetőség a közelében*. A második legfőbb amotivációs ok az *egészségi állapot* volt ezt a kitöltők 28,26%-a jelölte meg. 12 fő (26,9%) azért amotivált, mert *nincs megfelelő társasága*. Az *információk hiányát*, csak 10 fő (21,74%) jelölte, mint az amotiváció okát, de ugyanennyien jelölték azt is, hogy azért nem sportolnak, mert *nem szeretnek*. Az *anyagi okokat* csupán 8 fő a válaszadók 17,39-a jelölte meg az amotiváció okaként. 7 fő (15,22%) azért nem sportol, mert *nincs rá ideje*. A legfőbb amotivációs ok a

lakhelyhez közeli lehetőségek hiánya, ezért keresztábra elemzés segítségével megvizsgáltam a lakhely szerinti eloszlást, az eredményeket a 3. melléklet tartalmazza. Következtetésképpen hipotézisem csak részben nyert megerősítést, mert valóban a lehetőségek hiánya a legfőbb amotivációs ok, a nem sportolók körében. Azonban az információk hiányánál a nem megfelelő egészségi állapot és a megfelelő társaság hiánya sokkal inkább befolyásolja az amotiváltságot.

5.2. A kvalitatív kutatás eredményei

A kvalitatív kutatás során félig strukturált szakmai interjúkat készítettem, összesen nyolcat. Sportvezetőkkel és parasportolókkal, hogy az ő álláspontjukat is megismerjem és az általuk elmondottakat összevessem a kérdőíves kutatás eredményeivel. Az interjú során négy témakörben tettem fel kérdéseket, az egyes alfejezeteket ezek mentén építettem fel. Az interjúk során szakmaiságra és objektivitásra törekedtem. A szakmai és szakértői interjúknak köszönhetően olyan megközelítésből nyerhettem bepillantást ebbe a világba, ami segített az adatok megértésében, és egy új szemléletet is adott. Az interjúalanyok kiválasztásában arra törekedtem, hogy lefedje a sport minden szintjét.

Interjúalanyaim voltak: Urr Anita (a Magyar Paralimpiai Bizottság főtitkára), Bessenyei Zoltán (kétszeres Európa-bajnok rally és egyszeres Európa-bajnok handicar versenyző, a FIA tagja), Dani Gyöngyi (paralimpikon, kerekesszékes vívó, a Paraktív Alapítvány elnöke), Jancsó Péter (a Paraktív Alapítvány társalapítója), Toponáry Gábor (a FODISZ ügyvezető igazgatója), Révész Rita (az MDSE, kuratóriumának tagja, gyógypedagógus), Hivatal Nóra (A Wildboars SE munkatársa, gyógypedagógus), Kersák Péter (a Diswake SE alapító tagja, edzője). Az interjú kérdéseket a 2. melléklet tartalmazza.

5.2.1. Motiváció

A motiváció kapcsán egyetértés volt az interjúalanyaim között. *„A sport az, ami összeköt minket”*. Az egyik legfontosabb motivációs tényező tehát a közösséghez tartozás, másfelől a sport rehabilitációs tevékenység, ami a fizikai és mentális fejlődés hatására *„segít túljutni a fürdőszobán”* ezzel lehetőséget biztosít egy jobb és önállóbb életre az egyén számára. Jancsó Péter szerint a legfőbb motivációk *„a visszatérés lehetősége, közösségformálás, önállóság, életszínvonal javulása, fizikai erőnlét fejlődése, közösségi élmény”*. Visszatérés alatt többek között Bessenyei Zoltán vagy Szekeres Pál esetét értem amikor a sportoló a baleset után is visszatér a sportba és eredményes lesz. Az előbb említett esetekben a sportolók ugyanabba sportágba tértek vissza, amiben a balesetük előtt is eredményesek voltak. Azonban vannak más esetek is, például egy korábbi röplabdázóé, aki a balesete után viszont kerekesszékes vívóként

lett eredményes. Bessenyei Zoltán többszörösen is kapcsolódik ehhez a ponthoz, amellet, hogy ő maga is „visszatért” a sportba, a Nemzetközi Autómobil Szövetségnél (FIA) is azért, dolgozik, hogy minél több balesetet szenvedett autóversenyző visszatérhessen az autósportba a balesete után is. Kutatásom során az extrémebb sportok képviselőit mutatom be, mert úgy gondolom, hogy ezek a sportágak a legmotiválóbba, Kersák Péter (sitting wakeboard), Hivatal Nóra (kerekszékes rögbi) és Jancsó Péter (para sledge hoki) is alátámasztották ezen feltételezésemet. Mindhárman úgy vélték, hogy az extrém sport magabiztosságot ad annak, aki űzi és inspirálja azt, aki nézi, mert Dani Gyöngyi szavaival élve „*sportolni mindenhogyan jó*”.

5.2.2. A sportba való bevonás

A sporttevékenység végzése számos előnnyel jár mind az egyén mind pedig a társadalom számára, a tapasztalatok mégis azt mutatják, hogy nehéz bevonni új embereket a sportba. A bevonás egyik legnagyobb akadály a sport tevékenység végzésének magas költsége és a közlekedési nehézségek. Fiatalokat még nehezebb bevonni a sportba ennek okát Révész Rita a test- és felelősségtudat későbbi, kora felnőttkorban való kialakulásában látja. Toponáry Gábor szerint viszont az integrált oktatás hiányosságai és az ebből fakadó elérhetetlenség az oka annak, hogy kevés mozgáskorlátozott fiatal sportol. Ugyanakkor fontos azt is megjegyezni, hogy bizonyos sportágban például kerekszés vívásban nincsenek versenyek gyerekeknek így aki ezt a sportágat szeretné űzni, az csak idősebb korban tud bekapcsolódni. Továbbá a fiatalok esetében a sportoláshoz még szükség van a szülőkre is, ami még inkább nehezíti a bevonást többek között a szellemi akadálymentesítés hiánya miatt. A bevonást a kommunikáció és a marketing tevékenység tudja leginkább támogatni.

13. ábra: Urr Anita gondolatai a sportba való bevonás és az integráció kapcsán, saját kutatás, 2022

5.2.3 A fogyatékossgal élők sportjának hatásai a társadalomra és az egyénre

A társadalomra és az egyénre gyakorolt hatásokat két szempont alapján vizsgáltam az integráció és a média megjelenés alapján. Az elméleti háttérnél és a kutatás tárgyánál már utaltam a sport általi integráció fontosságára. Az integrációt viszont fontos ketté választani egyéni és társadalmi szintre. A társadalom szintjén a sport elősegíti a befogadást és az elfogadást. Erre a bevált eszközök a sportági bemutatók és az érzékenyítés. A legújabb kezdeményezések egyike például a Paraktív Alapítvány által szervezett sportágválasztó és családi nap a Normanfán 2022. május. 14-én. Ehhez kapcsolódik Magyarország I. Para jégkorong bemutatója is, ami egy nemzetközi sportrendezvény keretein belül kerül megrendezésre, 2022 április 21-én Székesfehérváron. A sportági bemutatók eredményességét Kersák Péter is kiemelte, hiszen ezek az események a nézőkre és a sportolókra egyaránt pozitív hatást gyakorolnak, inspirálnak ezzel elősegítve a szellemi akadálymentesítést. Az előadásokon fontos a nyitottság és a humor hiszen így a résztvevők bátrabban mernek kérdezni, ennek fontosságát leginkább Bessenyei Zoltán hangsúlyozta. A sporton belüli integráció szintén egyre inkább fejlődik. Jó példa erre a kajak-kenu Európa-bajnokság, ami 2019-ben Szegeden, 2022-ben pedig Münchenben is integrált formában kerül megrendezésre. Urr Anita és Toponáry Gábor is említette ennél a kérdésnél a vívók és a kerekesszékes vívók példáját, hiszen a két válogatott rendszeresen együtt edző táborozik, a Gerevich Aladár Sportcsarnokban. Szabadidősport-rendezvények esetében pedig jó példa a Suhanj-futam a Vivicittán, vagy a Spar Maraton részeként megrendezésre kerülő FODISZ futam. Az egyén szintjén pedig a sport általi integráció segíti a kapcsolati háló fejlesztését, az önelfogadást és jobb életminőséget is biztosít.

Az interjúk, beszélgetések során a médianál jöttek elő leginkább az eltérő filozófiák. A kérdésnél a legfontosabb, megállapításom, az volt, hogy minél inkább haladunk felfelé a sport szintjein annál elégedettebbek az interjúalanyaim a parasportolók és a fogyatékossgal élők sportjának média megjelenésével. Székely Dávidnak a M4 csatornaigazgatójának a Magyar Parasport Napja alkalmából rendezett nemzetközi konferencia előadásán, ahol személyesen is részt vettem elhangzott, hogy az M4 átvette a közvetítési jogokat az European Broadcast Uniontól (EBU) ennek következtében egyre több világversenyről, egyre több eseményt fognak közvetíteni a televízióban ezzel is növelve a sportmotivációt (Székely, 2022, 30:45-35:00). Ennek kapcsán Urr Anita a közvetítési jogok magas díját említette akadályként. Dani Gyöngyi bár elismerte, hogy a közvetítésekben az elmúlt évek során fejlődés történt, fájó pontként említette, hogy a közmédia nem közvetítette a tokiói bronzmeccsüket sem az aznap lévő többi

mérkőzésüket, pedig egy inspiráló nagy jelentőségű bronzról volt szó. Hivatal Nóra szerint „*a paralimpiai közvetítés egyre jobb és több, de még mindig keveset mutat a média a fogyatékossgal élők sportjából. Pedig ezek a sportközvetítések segíthetnék leginkább a társadalmi beilleszkedést és elfogadást.*” Kersák Péter ehhez kapcsolódóan gyengeségként emelte ki, a sitting wakeboard kapcsán, hogy „*nem érdeklődik iránta a média, pedig egy nemzetközileg felkapott, látványos sportág. [...] Az egyesület iránt előbb érdeklődött és mutatta be azt a televízióban az angol SkyNews, mint a közmédia.*” Bessenyei Zoltán a saját Youtube csatornáját a Laptaiming-t használja a sportága népszerűsítésére, valamint a közösségi médiát, ami mások szerint is egy jó alternatívát jelenthet a fogyatékossgal élők sportjának népszerűsítésére.

Urr Anita úgy látta a parasportolók média reprezentáltsága megfelelő és pozitív, „*Én azt gondolom, hogy pozitív kép alakul ki róluk, mert ügyesen kommunikálnak, jól néznek ki, sikeresek, és így pozitív kép alakul ki róluk, ami segíti a többi fogyatékossgal élők is a lehetőségeit, hiszen akkor őket is így ítélik meg.*” Ezzel szemben Toponáry Gábor és Jancsó Péter azt hangsúlyozta, hogy bár a kiválóságok megjelenítése egyre inkább fejlődik, a sport alacsonyabb szintjeiről és szakmai háttérrel még mindig kevés szó esik a médiában és ha esik akkor sem fő műsoridőben.

5.2.4. Lehetőségek és akadályok

Az akadályoknál a megfontosabb megállapításom a szinergiák hiánya. Ez alatt azt értem, hogy még nemzetközi szinten a parasportba a rehabilitáción keresztül kerülnek be új sportolók addig hazai viszonylatban az egészségügy és az orvosok elzárkóznak az efféle kezdeményezésektől. Az elmúlt években a járványt megelőzően már több próbálkozás volt ezzel kapcsolatosan, mind a Dani Gyöngyi, mind pedig az MPB és a FODISZ által, de ezek sikertelennek bizonyultak, az orvosi támogatás hiányában. Minden interjúalanyom kivétel nélkül egyetértett abban, hogy a sport sok lehetőséget biztosít az egyén számára. Hivatal Nóra példaként említette több sportolójukat is, akik úgy kerültek a csapathoz, hogy nem volt munkájuk, és jogosítványuk, de a csapattársak és a sporttevékenység hatására rövid időn belül mindkettővel rendelkeztek. A sportban való részvétel növelése a megváltozott munkaképességűek és a fogyatékossgal élők munkaerőpiaci jelenlétét is növeli. Éppen ezért támogatja a Magyar Paralimpiai Bizottság is a parasportolókat a sport utáni életben is például a megnövelt életjáradékkal vagy a Gerevich Aladár Ösztöndíj Program segítségével. Számos egykori parasportoló például Dani Gyöngyi is a sportban helyezkedett el.

A következő akadály az információk aszimmetria problémája és az elérhetetlenség. Ezt a kérdés részben már érintettem a bevonás és az integráció kapcsán. A legújabb sportág a jégkorong, aminek sok más sportág mellett szintén Dani Gyöngyi a hazai alapítója. A közlekedés és a nem megfelelő létesítmények szintén nehézséget jelentenek a fogyatékossgal élő személyek számára abban, hogy sportoljanak. Számos csapat edzése vidéken van, például a sitting wakeboard Budakalászon, vagy a para sledge hoki Székesfehérváron. Így az eljutási lehetőségek erősen korlátozottak.

Akadályt és nehézséget jelent még a fentiekén kívül a megfelelő sportág kiválasztása. Az egyén állapota egyértelműen meghatározza, hogy mit sportolhat, ez pedig ismeretek hiányában még nehezebb. A megoldás az online lehetőségekben lehet, például a VR-szemüvegek használata, ezek habár még nagyon költségesek, mivel bármilyen eszközhöz csatlakoztathatók a sportágválasztók mellett azok számára is lehetőséget biztosít a megfelelő sport kiválasztására és a sportolásra, akiknek erre nincs lehetősége. Három példával szeretném bemutatni a megfelelő sportág kiválasztásának szempontjait, X-szel jelölt diagnózissal rendelkezők vehetnek részt az adott sportágban:

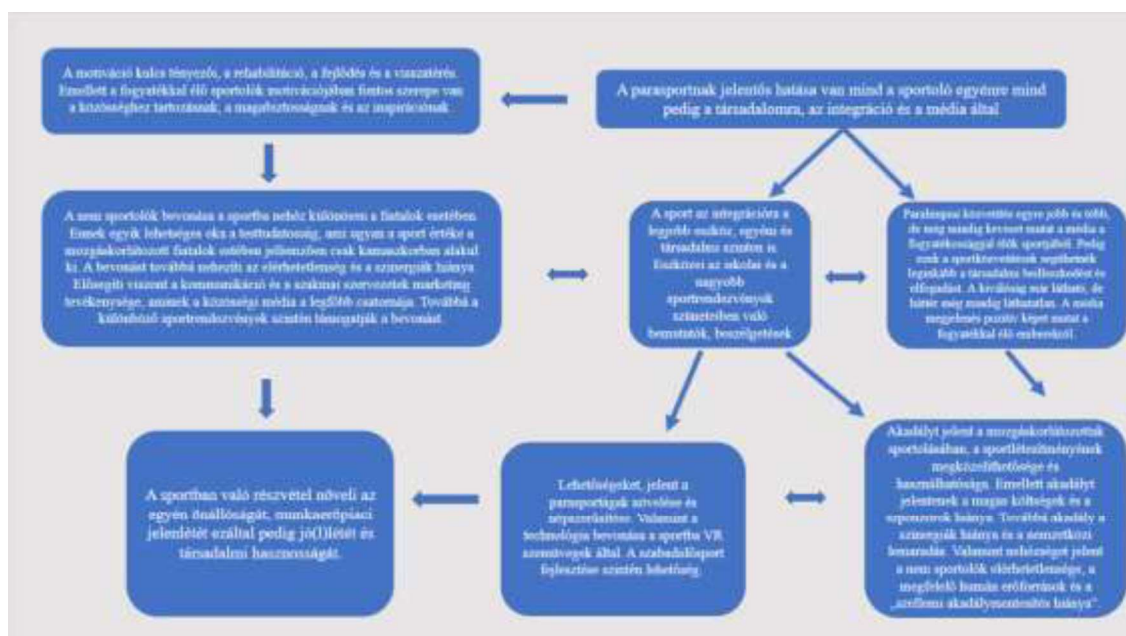
Állapot	Kajak	Boccia	Úszás
Csökkent izomerő	X	X	X
Károsodott passzív mozgástartomány	X	X	X
Hipertónia		X	X
Alacsony termetű			X
Atheózis		X	X
Ataxia		X	X
Végtaghiány	X		X
Lábhossz különbség			X

17. táblázat: A megfelelő sportág kiválasztásának szempontjai a 4. melléklet alapján, saját szerkesztés, 2022

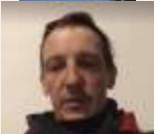
A megfelelő sportág kiválasztásához hozzátartozik a kategorizálás folyamata is, vagyis, hogy az egyes sportágakon belül is különböző kategóriákban rendezik a versenyeket állapottól függően. A humán-erőforrás kapcsán látszik leginkább, hogy milyen interdiszciplináris is a fogyatékossgal élők sportja. Nem elég hozzá pusztán az edzői vagy más szakmai végzettség például gyógypedagógus. Az eredményes és hatékony munkához a kettő együtt szükséges. Ezt a hiányt igyekszik pótolni a Magyar Paralimpiai Bizottság Testnevelési Egyetemmel közös inkluzív sportoktató képzése. Toponáry Gábor viszont úgy látta, hogy nem ez a megfelelő megoldás a problémára mivel, „*az inkluzivitás, az egy emberi tulajdonság azt nem lehet nem*

lehet tanítani”. Gábor véleménye szerint Magyarországon jelenleg nincsen olyan képzés, ami egyszerre adná meg a fogyatékkal élő sportolókkal való együttműködéshez szükséges sportszakmai és módszertani ismerteket.

Végül, de nem utolsó sorban fontosak a gazdasági lehetőségek és korlátok. Még egyfelől a sporttevékenység egy jobb anyagi helyzetet és lehetőségeket biztosít. A magas költségek viszont korlátozzák, a lehetőségeket, hiszen a legtöbb sporttevékenységhez, speciális kerekesszékekre van szükség ezeknek pedig igen magas az ára és szponzorok hiányában ezeket gyakran civil kezdeményezéseken keresztül szerzik be a sportolni vágyók. A közös értékteremtés megoldás lehet a problémákra. A sportszervezetek támogatása vállalatok által mindkét fél számára előnyös, a csapatépítő programok segítik a szervezet erősítését és hozzájárulnak a társadalmi beilleszkedéshez, elfogadáshoz.

14. ábra: A kvalitatív kutatás eredményeinek kapcsolat rendszere, saját kutatás, 2022

	Urr Anita A Magyar Paralimpiai Bizottság főtitkára és Nemzetközi Paralimpiai Bizottság tagja	„Ugye a szakemberek megtalálása az egyik fontos kulcsa annak, hogy az utánpótlást tudjuk növelni. Illetve amit szoktunk mostanában már hangoztatni, az a szellemi akadálymentesítés.”
	Bessenyei Zoltán Kétszeres rally és egyszeres handicar Európa-bajnok versenyző, a(z) FIA tagja	„Mindennek a vége valahol a pénz, az az egyik, ami mozgatja ezt az egészet, a másik meg az akaraterő, meg az, hogy meg kell oldani, és a kitartás, meg esetleg az átalakítás, tehát hogyha valakinek egy picit kell alakítani ahhoz, hogy tudja ezeket működtetni, de hogyha ezek megvannak, akkor igazándiból szerintem nem nagyon van olyan, amit ne lehetne megcsinálni.”
	Dani Gyöngyi Az egyetlen magyar paralimpikon, aki téli és nyári paralimpiára is kijutott	„A sport által talál barátokat, akik segítenek az élet más területén is akár. Egy mozgássérült, hogyha nem épít kapcsolatokat, szociális hálót, akkor vége van. A sport az pont az a terület, ahol ezeket a szociális hálókat ki tudja építeni.”
	Jancsó Péter A Paraktív Alapítvány alapítója	„És akkor, ha a jégkorongot nézzük, ez egy kemény sport. És hogy ő is megkeményedik ettől, meg az emberek, ahogy meglátják a nézőtérén a sok érdeklődő, hogy az ilyen sport, akkor ő is gyakorlatilag egy keményebb karakter lesz a társadalom szemében. És ez is egy szemléletformáló tényező, és akkor, ha valaki ezt szereti, a társadalmat is formálja, meg magát is.”
	Toponáry Gábor A Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetségének ügyvezető igazgatója	„Tehát én azt gondolom, hogy ez mind-mind olyan eszköz, amivel lehetne élni, sok helyen élnek is vele, na ezt a részét kevésbé láttatni, néhány kiemelkedő van, tehát ki-kiemelnek egy-egy ilyen csoportot vagy csapatot, de tulajdonképpen ez visz megint a kommunikációra, hogy ez a fontos az, ami a mindennapokban történt.”
	Kersák Péter A Diswake SE alapítója és edzője	„A fejlődés, a progresszió, az minden esetben egy csodálatos dolog, mert mi is ezt csináljuk, tehát mindenkinek a sport erről szól, hogy itt a lehetőségeid tárháza az végtelen, ameddig tudsz tanulni és fejlődni. És hát ugye persze, akkor fejlődik a szellem, hogyha feszítgetjük a határokat.”
	Hivatal Nóra A Wildboars SE munkatársa	„A média egy nagyon jó eszköz lenne arra, hogy látják, hogy sportolnak a parasportolók, és akkor van a kommentátor, aki még szakmailag is elemzi a dolgot, úgyhogy szerintem ez például egy nagyon-nagyon nagy lépés lenne, hogyha mondjuk a parasportot is ugyanúgy közvetítenék.”
	Révész Rita A Mozgásjavító Diáksport Egyesület kuratóriumának tagja	„Bemutatni egyre újabb és újabb sportágakat lehetőséget teremteni arra, hogy próbálják ki, ha úgy látjuk, hogy valamelyik gyerekek lehet ez az útja, akkor megpróbálni ehhez megteremteni a feltételeket.”

18. táblázat: A kutatás szakértői interjúalanyai (a sport szintje szerinti sorrendben), saját kutatás, 2022

6. Megbeszélés és következtetések

Dolgozatomban a magyar mozgáskorlátozott sportolók motivációt és sportolási lehetőségeiket helyeztem a középpontba. A bevezetésben megfogalmaztam, kutatásom relevanciáját, kutatási kérdésemet, vagyis, hogy milyen motivációi és lehetőségei vannak a mozgáskorlátozott személyeknek a sportban és a sport által. A következő fejezetben a konceptuális keretek mellett a téma elméleti hátterét tekintetem át a fogyatékossgal élők sportjának társadalmi beágyazottságától a sport egyénre gyakorolt hatásáig. A fejezet központi eleme a sportmotivációs skála és a fogyatékossgal élők hazai és nemzetközi stratégiáinak bemutatása volt. A módszertani fejezetben a szekunder kutatás alapjait ezen kívül pedig a primer kutatás során felhasználásra kerülő adattípusokat ismerttettem, a kutatás korlátai mellett. A kutatás során négy témakört érintettem, a motivációt, a sportba való bevonást, a fogyatékossgal élők sportjának az egyénre és a társadalomra gyakorolt hatásait az integrációra és a médiára fókuszálva, valamint az ezekhez kapcsolódó lehetőségeket és akadályokat.

A kutatás során bebizonyítottam, hogy a H-SMS eredeti 19 kérdésből és 7 faktorból álló struktúrája megbízhatóan alkalmazható a magyar mozgáskorlátozott sportolók esetében is. Ennek okán a kapott eredmények az összehasonlításra is alkalmasak. Elméleti keretek között az amotiváció öt tényezője került meghatározásra, amiket a szekunder és primer eredmények is alátámasztanak. A tényezők a következők: interperszonális korlát, megfelelő felszerelési hiánya, földrajzi és közlekedési korlátok, gazdasági és finanszírozási korlátok, megfelelő infrastruktúra hiánya.

A földrajzi és közlekedési korlátokkal kapcsolatban megállapítható, hogy a sportolók körében a lakhely és a motiváció között nem volt szignifikáns kapcsolat a nem sportolók körében viszont a lakhely közelében lévő megfelelő sportolási lehetőség hiánya volt a legfőbb amotivációs ok. A sportolók többsége állami intézményben vagy egyesületben edz ahová leggyakrabban autóval jut el és leginkább önállóan vagy ha segítséget vesz ehhez igénybe az egy csapattárstól érkezik. Ebből következik, hogy a közlekedés és a sportlétesítmények megközelíthetősége szempontjából meghatározó, hogy az egyén rendelkezik-e saját autóval, vagy sem. Ez azért fontos, mert a legtöbb csapatsportág edzése valamelyik vidéki városban található.

Az interperszonális korlátokat alátámasztja a kvalitatív kutatás egyik legfontosabb megállapítása, hogy a parasport fejlődésének és a nem sportoló mozgáskorlátozott személyek bevonásának legnagyobb akadálya a szinergiák hiánya az egyes sportszakmai szervezetek, az

egészségügy és az oktatás „háromszögében”. Ehhez kapcsolódik még a megfelelő humán-erőforrás hiánya, mint a lehetőségek bővítésének akadályai, valamint az új belépők számára belépési korlátot jelent a szellemi akadálymentesítés.

Emellett az interperszonális korlátokhoz tartozik a kapcsolati tőke. A kvalitatív és kvantitatív eredmények is alátámasztják a kapcsolati tőke fontosságát, és a sport kapcsolati tőkében betöltött szerepét. A sportolók jelentős többsége sporttársakkal vagy barátokkal edz, a nem sportolók körében viszont a megfelelő társaság hiánya volt a második legfőbb amotivációs ok. Az amotiváltak, sportba való bevonását támogatná, ha a sportágválasztó események mellett sporttárstaláló események is lennének. Ezek az események egyfelől segítenék a sportba való bevonást másfelől hozzájárulnának a sport általi társadalmi integrációhoz.

A nemek között a sportmotivációban, a szekunder eredmények alapján jelentős eltérések tapasztalhatóak, az eredmények alapján, megállapítható, hogy a férfiak esetében az externzik motiváció dominál még a nők esetében az intrinzik motiváció a dominánsabb tényező. Illetve a H-SMS kutatás azt mutatta, hogy a férfiak inkább amotiváltak, mint a nők. A primer kutatás ugyan a nemek és a motivációs tényezők kapcsolatában nem hozott szignifikáns eredményt, de a szociodemográfiai adatok alapján jól látható, hogy a kutatásban több férfi vett részt, mint nő továbbá az is megállapítható, hogy a női válaszadók többsége inkább amotivált, tehát a szekunder és primer eredmények ebben az esetben ellentmondanak egymásnak. Ennek oka leginkább a társadalmi beilleszkedésben és az elismerésben keresendő. A sportban a nők részvételét a „pozitív diszkriminációval” is próbálják ösztönözni több-kevesebb sikerrel. Egyes sportágakban például kerekesszékes kézilabdában előírás a nemzetközi sportrendezvényeken, hogy a csapatban legalább egy női játékosnak lennie kell, míg a kerekesszékes rögbiben a női játékosok részvételét pluszpontokkal támogatják.

A fogyatékoság eredete és az egyes motivációs tényezők kapcsolatáról elmondható, hogy a külső szabályozásban tapasztalható jelentős eltérés a kvantitatív kutatás alapján, eszerint a veleszületett fogyatékosággal rendelkező sportolók motivációjában jelentősebb szerepe van a külső szabályozásnak, mint a szerzett fogyatékosággal rendelkező sportolók esetében, a nemzetközi kutatások ennek okát abban látják, hogy a szerzett fogyatékosággal rendelkező sportolók sportban való részvételét jobban támogatja a család és a barátok, mint a veleszületett fogyatékosággal rendelkező sportolókat.

A sportban eltöltött évek és a motivációs tényezők vizsgálata során hasonlóak az eredmények egyfelől a sportban eltöltött évek hatására a belső motiváció is erősödik, de a külső motiváció

lesz végig a dominánsabb. Másrészt viszont a belső motiváció 5 és 10 sportban eltöltött év között a legstabilabb. A magyar kutatások is azt igazolják a külső motiváció az elején magas majd az múlásával csökken és idősebb korban ismét nő. A H-SMS eredményei azt mutatták, hogy a kognitív faktor minden életkorban erősebb, mint az effektív faktor. Kutatásom során ezt a vizsgálatot a sport szintjével kapcsolatosan végeztem el és arra megállapításra jutottam, az ifjúsági sportolók kis mintáját nem figyelembe véve, hogy a kognitív motiváció egyre hangsúlyosabb minél feljebb lépünk a sport szintjén és magasabb is az értéke, mint az effektív motivációnak kivéve a hivatásos sportolóknál, mert náluk az effektív faktor a dominánsabb. Ezzel pedig bizonyítottam, hogy a mozgáskorlátozott sportolók esetében az externzik szabályozás a legdominánsabb motivációs tényező. Ugyanakkor az effektív és kognitív motivációnak is jelentős szerepe van, de leginkább a parasportolók motivációjában. Következtetésképpen az intrinzik motivációnak fontos szerepe van a mozgáskorlátozott sportolók motivációjában, de az externzik motiváció dominánsabb így a sportba való bevonás során azt kell támogatni, például anyagi eszközökkel és a pozitív megerősítéssel.

Az ifjúsági sportolóknál kevésbé meghatározók a belső motivációs tényezők, de a kvalitatív eredmények alapján ez a testtudatosság idősebb korban való kialakulásának tudható be. Továbbá az ifjúsági sportolók esetében nagyon alacsony volt a kitöltés szám, ennek számos oka van, de a kvalitatív eredmények alapján a legfőbb ok az integráció és az ebből fakadó elérhetetlenség a legfőbb okok, a szellemi akadálymentesítés hiánya mellett. Az integrációról megállapíthatjuk, hogy egyfelől nagyon pozitív, legyen szó akár a sporton belüli integrációról, akár a sport integrációra gyakorolt hatásairól. Másfelől viszont nehezíti az elérést ezáltal pedig a sportba való bevonást. A nagyobb elérést a kommunikáció és a marketing tevékenység tudja leginkább segíteni. A kommunikációban és a marketingben nagy szerepe van a médiának és a social médiának. A médiában a fejlődés ugyan látszik, mert a parasportolók egyre inkább láthatóvá válnak, a sport alsóbb szintjei azonban még mindig alulreprezentáltak. Ez a megállapítás pedig alátámasztja az elméleti részben bemutatott paralimpiai paradoxont. A kérdőív kitöltői inkább elégedetlenek a parasport-rendezvények és a parasportolók média megjelenésével. Ugyanakkor fontos azt is megemlíteni, hogy a médiában való jobb megjelenítésnek számos anyagi és jogi akadálya van, amellet, hogy az utóbbi időben néhány, mint például a nagyobb nemzetközi sportrendezvények közvetítése már megoldódni látszik. Addig is a nagyobb elérhetőségre és a marketingre jó alternatívát biztosíthat a social média különböző felületeinek használata, különösképpen a médiaképes extrémebb sportágak esetében.

A megfelelő felszerelés hiánya, a gazdasági és finanszírozási korlátok, megfelelő infrastruktúra hiánya, szorosan kapcsolódik egymáshoz. Az élősport szegmensei alapján kijelenthető, hogy a hivatásos sportnak és ezen belül a parasportnak van egy infrastruktúra fejlesztő hatása, ahogyan arra számos példát láthatunk. Viszont annak ellenére, hogy a CRDP is előírja, hogy minden állami intézmények ezáltal a sportlétesítményeknek is akadálymentesnek kell lennie ezzel támogatva a fogyatékossgal élők sportban való részvételét. A gyakorlatban azonban még ma is gyakran ennek ellenkezője valósul meg. Ehhez kapcsolódik ugyanakkor az is, hogy a fizikai akadálymentesítés ön magában kevés a szellemet kell előtte akadálymentesíteni. A gazdasági és finanszírozási korlátok a megfelelő felszerelés hiányával szorosan összefügg, mert az tény, hogy fogyatékossgal élő sportolónak lenni költséges, hiszen a sportoláshoz speciális személyre szabott eszközökre van szükség. Ezekhez az eszközökhöz legutóbb esetben a civil szféra által jutnak hozzá a sportolók azonban a közszféra támogatását sem szabad elfelejteni. A vállalati szféra jelenléte a fogyatékossgal élők sportjában még kifejezetten alacsony. A fejlődést az érzékenyítő programok és a különböző sportágak általi vállalaton belüli csapatépítők is ösztönzik, emellett már kezd elterjedni az a szemlélet, hogy a jó parasportoló érték. A gazdasági és finanszírozási korlátokhoz kapcsolódik az egyén munkaerő-piaci jelenléte is. A foglalkozási státusz és a motivációs tényezők közötti kapcsolatról megállapítható, hogy leginkább a külső szabályozásra van hatással. Ebből és a kvalitatív eredményekből következik, hogy a sportban való részvétel javítja az egyén jó(l)lét és növeli munkaerőpiaci jelenlétét ezáltal pedig társadalmi hasznosságát.

Összességében a kutatás hozzájárul a sportmotivációs kutatások korpuszához és jó alapot biztosít jövőbeni kutatásokhoz. Emellett támogatja a fogyatékossgal élő sportolókkal foglalkozó szakmai szervezetek munkáját, hogy jobban megismerjék a hazai mozgáskorlátozott sportolók és nem sportolók motivációit és amotivációit. A fejlesztésekhez azonban az interperszonális korlátok feloldására, valamint az érintettek és új belépők (pl. humán-erőforrás) szellemi akadálymentesítésére van szükség, valamint az érintettek közötti szinergikusabb együttműködésre. A szinergikusabb együttműködés pedig hozzájárul a fogyatékossgal élők sportjának népszerűsítéséhez minden érintett felé. Hiszen már most is nagyon sokféle sportág elérhető a cél tehát nem a bővítés, hanem az ezekben való résztvevők számának növelése kell, hogy legyen a szorosabb együttműködés által. Ugyanakkor a megfelelő sportág kiválasztását az egyén állapota nagyban befolyásolja.

<i>Kutatási kérdés</i>	<i>Szekunder eredmények</i>	<i>Hipotézis</i>	<i>Saját mintám</i>	<i>Hipotézis vizsgálata</i>
Hogyan változik a mozgáskorlátozott sportolók motivációja a sportban eltöltött évek hatására?	A belső motiváció 5 és 10 sportban eltöltött év között a legstabilabb.	Minél régebb óta sportol valaki mozgáskorlátozottként annál nagyobb belső motivációval rendelkezik	A sport eltöltött évek és a belső motiváció között gyenge kapcsolat van a külső motiváció és az évek között lévő kapcsolat egy jóval szorosabb kapcsolat állapítható meg.	Részben elfogadva
Hogyan befolyásolja a nem az egyes motivációs tényezőket?	A férfiak esetében a külső motiváció a dominánsabb még a nőknél a belső motivációs tényezők a hangsúlyosabbak	A nők esetében erősebb külső szabályozás amíg a férfiaknál a belső tényezők a hangsúlyosabbak.	A nem és az egyes motivációs tényezők között a minta alapján nincs szignifikáns kapcsolat.	Elutasítva
Hogyan befolyásolja a foglalkozási státusz a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?	-	Az aktív foglalkozási státusszal rendelkezők esetében inkább a belső motiváció, ezzel szemben a passzív foglalkozási státusszal rendelkezők esetében a külső motiváció a dominánsabb.	A minta alapján csak a külső szabályozással kapcsolatban van különbség az egyes csoportok között. A vállalkozók és a munkanélküliek esetében alacsony a kapcsolat még a többi csoportban a külső szabályozás nagyban befolyásolja a motivációt.	Elutasítva
Hogyan befolyásolja a fogyatékoság eredete a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?	-	A veleszületett fogyatékossgal rendelkezők esetében erősebb a külső motiváció, mint a szerzett fogyatékossgal rendelkezők esetében	A mintában csak a külső szabályozás esetében volt szignifikáns a kapcsolat. A veleszületett fogyatékossgal rendelkezők esetében meghatározóbb a külső szabályozás, mint a szerzett fogyatékossgal rendelkezők esetében.	Elfogadva

		Aki, több fogyatékossgal is rendelkezik az inkább amotivált, mint az, aki „csak” mozgáskorlátozott	A minta alapján nincs szignifikáns kapcsolat a halmazott fogyatékossg és az egyes motivációs tényezők között.	Elutasítva
Hogyan befolyásolja a baleset előtti sportolás a mozgáskorlátozott személyként való sportolást?	-	Azoknál, akik már a baleset/betegség előtt is sportoltak a belső motivációs tényezők dominálnak, ezzel szemben, akik nem náluk a külső tényezők a hangsúlyosabb	A minta alapján nincs szignifikáns kapcsolat a fogyatékossgá válás előtt végzett sporttevékenység és az egyes motivációs tényezők között.	Elutasítva
Hogyan befolyásolja a sport szintje a mozgáskorlátozott sportolók motivációját?	-	A szinteken való előrehaladással egyre inkább a belső motiváció lesz a domináns	Az amotiváció és a külső szabályozás kivételével mindenhol szignifikáns volt a kapcsolat. A mintában minden tényező esetében a parasportolók esetében a legmagasabb az átlag. A kognitív és az effektív motiváció kapcsán a legjelentősebb az eltérés a parasportolók javára.	Elfogadva
Milyen külső és belső tényezők határozzák meg a nem sportoló mozgáskorlátozott személyek amotivációját?	Az amotiváció 5 külső tényezője: interperszonális korlát, megfelelő felszerelési hiánya, földrajzi és közlekedési korlátok, gazdasági és finanszírozási korlátok, megfelelő infrastruktúra hiánya (Darcy et al., 2017).	A nem sportoló mozgáskorlátozott személyek esetében az amotiváció legfőbb oka, az információk és a lehetőségek hiánya.	A nem sportoló mozgáskorlátozott személyek számára a közelben lévő lehetőségek hiánya a legfőbb amotivációs ok, de a társaság hiánya jobban befolyásolja az amotiváltságot, mint az információk hiánya.	Részen elfogadva

19. táblázat: A kvantitatív kutatás főbb eredményei, saját kutatás, 2022

Kutatásom célja a hazai mozgáskorlátozott sportolók motivációnak vizsgálata volt a H-SMS segítségével, emellett a sportban való részvétel befolyásoló környezeti tényezőket is szerettem volna feltárni. A kutatás relevanciáját és újdonság értékét adja, hogy Magyarországon még nem történt ilyen kutatás. Emellett az IPC és a(z) MPB hosszútávú céljai közzé tartozik a fogyatékkal élők sportjának népszerűsítése mind a fogyatékkal élők mind pedig a társadalom felé. A kutatás elején áttekintettem a téma releváns hazai és nemzetközi kutatásait, illetve szakirodalmát. A módszertan részeként többféle adattípus került felhasználásra a téma komplex vizsgálata miatt. Kutatási kérdésemet, milyen motivációi és lehetőségei vannak a mozgáskorlátozott személyeknek a sportban és a sport által, a kvantitatív kutatás elvégzéséhez, hét al kutatási kérdésre és nyolc hipotézisre bontottam. Hipotéziseimet részben az elméletek és a szekunder kutatás eredményei alapján, részben pedig saját tapasztalataim alapján fogalmaztam meg. Hipotéziseim közül a statisztikai módszerekkel való tesztelés után kettőt teljesen elfogadtam, kettőt részben elfogadtam négyet pedig elutasítottam. A kvalitatív kutatás során négy témakörben (motiváció, bevonás, hatások, akadályok) készítettem összesen nyolc szakértői interjút a sport minden szintjén.

Konklúzióként levonható a kutatás eredményeiből, hogy a H-SMS sportmotivációs skála alkalmazható a parasportolók esetében is. Azonban ahhoz, hogy ezt teljes bizonyossággal ki lehessen jelenteni egy a jelenleginél nagyobb mintán is el kellene végezni a kutatást. A kutatás igazolta a paralimpiai paradoxont jelenlétét a hazai médiában. A kutatás során bebizonyítottam, hogy a mozgáskorlátozott személyek sportban való részvételét nagyban meghatározza az anyagi helyzet és a kapcsolati tőke. A kutatás legfontosabb következtetése, hogy a sportban való részvételt befolyásolja az, hogy az egyén rendelkezik-e saját autóval vagy sem. A mozgáskorlátozott sportolók motivációjában az extrinzik szabályozásnak van nagyobb szerepe az intrinzik motivációhoz képest. A motivációs tényezők mértékére azonban hatással van az állapot, a sportban eltöltött évek, a sport szintje, valamint a foglalkozási státusz. A nem viszont csak a sportban való részvételre van hatással a sporton belüli motivációra nincs. A legfőbb amotivációs ok a nem sportoló mozgáskorlátozott személyek számára a megfelelő társaság hiánya, a problémára a sporttársaláló események szervezése jelenthet megoldást.

A kutatás jövőbeni lehetőségei közzé tartozik a kutatás megismétlése egy nagyobb mintán, vagy a fogyatékkal élők egy másik csoportján. Továbbá mivel ez a kutatás a résztvevői sportfogyasztást kutatta így a jövőben érdekes lehet a nézői sportfogyasztási szokások vizsgálata is.

7. Irodalomjegyzék

Abdullah, N. M., Shapie, M. N. M., Lan, N. C., Pilus, A. M., & Abdullah, M. N. (2017). Persons with disabilities and their motives for participating in sports. *Pertanika Journal of Social Science and Humanities*, 25, 51-58.

András, K. (2003). A sport és az üzlet kapcsolata—elméleti alapok, 34. sz. Műhelytanulmány Budapest: Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Vállalatgazdaságtan Tanszék.

Babbie, E. R., & Baxter, L. A. (2003). *The basics of communication research*. Cengage Learning.

Balatoni, I., & Varga, Á. (2020). A fogyatékossgal élők sportolási lehetőségei és motivációs tényezői. *Acta Medicinæ et Sociologica*, 11, 99-109.

Bauer A., Berács J., Kenesei Z. (2016). *Marketing alapismeretek*. Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/dj63ma_book1_67_p1#dj63ma_book1_67_p1 Hozzáférés dátuma: 2022. 04. 08.

Blauwet, C., & Willick, S. E. (2012). The Paralympic Movement: using sports to promote health, disability rights, and social integration for athletes with disabilities. *Pm&r*, 4(11), 851-856.

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University Press.

Çelenk, Ç. (2021). Motivation Affects Sports and Life Skills in Physical Disabled People. *Journal of Educational Psychology-Propositos y Representaciones*, 9.

Csóka, L., & Törőcsik, M. (2019). A sportfogyasztás és a sportmotivációt mérő skálák. *Marketing & Menedzsment*, 53(Különszám), 77-86.

Darcy, S., Lock, D., & Taylor, T. (2017). Enabling inclusive sport participation: Effects of disability and support needs on constraints to sport participation. *Leisure Sciences*, 39(1), 20-41.

Devine, A., Carrol, A., Naivalu, S., Seru, S., Baker, S., Bayak-Bush, B., & Marella, M. (2017). They don't see my disability anymore'—The outcomes of sport for development programmes in the lives of people in the Pacific. *Journal of Sport for Development*, 5(8), 4-18.

Dimitrova, A. (2017). Social integration of people with disabilities in the field of sport. In National Sport Academy "Vassil Levski" (szerk.), *International Scientific Congress "Applied Sports Sciences"* 445–448.

Dupcsik, C., & Szabári, V. (2015). Elméleti bevezető az Integrációs és dezintegrációs folyamatok a magyar társadalomban című OTKA kutatáshoz. *Socio. hu*, (3), 44-63.

Farkas, Z. (2021). A társadalmi csoport fogalma és típusai. *Szellem és Tudomány*, 12(1), 61-80.

Ferge, Zs. (1990). Variációk a társadalmi integráció témájára. *Esély*, 1, 3-17.

fodisz.hu. (n.d.). Rólunk. fodisz.hu <https://fodisz.hu/rolunk.html> Hozzáférés dátuma: 2022.03.14.

Gál, A. (2015). Sport és média. In Laczkó T. & Rétsági E. (szerk.), *A sport társadalmi aspektusai*. Pécsi Tudományegyetem. 1(1), 206–214.

Ghauri, P. (2004). Designing and conducting case studies in international business research. *Handbook of qualitative research methods for international business*, 1(1), 109-124.

Gold, J. R., & Gold, M. M. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133-141.

Grix, J., & Carmichael, F. (2012). Why do governments invest in elite sport? A polemic. *International journal of sport policy and politics*, 4(1), 73-90.

Gyökér, I. (1999). Humán erőforrás-menedzsment. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Gyömörei, T. (2012). Területi sportstruktúrák: az önkormányzatok sportgazdálkodása Magyarországon–kiemelten az élsport finanszírozásának gyakorlatában (Doctoral dissertation, PhD értekezés. Győr, SZIE Regionális és Gazdaságtudományi Doktori iskola).

Kolotouchkina, O., Llorente-Barroso, C., García-Guardia, M. L., & Pavón, J. (2020). Disability, sport, and television: Media visibility and representation of Paralympic Games in news programs. *Sustainability*, 13(1), 256.

Krahn, G. L. (2011). WHO world report on disability: a review. *Disability and health Journal*, 4(3), 141-142.

Kruskal, W. H., & Wallis, W. A. (1952). Use of ranks in one-criterion variance analysis. *Journal of the American Statistical Association*, 47(260), 583-621.

Laoues-Czimbalmos, N., Bácsné Bába, É., Szerdahelyi, Z., & Müller, A. (2019). Sportmotivációs tényezők vizsgálata a 8-18 éves fogyatékossgal élő korosztály körében. *Acta Carolus Robertus*, 9(1064-2020-248), 121-132.

Lins, S., Melo, C. F., Alves, S. G., & Silva, R. L. (2019). “Our Voices, Our Meaning”: The Social Representations of Sports for Brazilian Athletes With Disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 36(1), 42-60.

Mallett, C., Kawabata, M., Newcombe, P., Otero-Forero, A., & Jackson, S. (2007). Sport motivation scale-6 (SMS-6): A revised six-factor sport motivation scale. *Psychology of sport and exercise*, 8(5), 600-614.

Mann, H. B., & Whitney, D. R. (1947). On a test of whether one of two random variables is stochastically larger than the other. *The annals of mathematical statistics*, 50-60.

Marsh, H. W., & Jackson, S. A. (1999). Flow experience in sport: Construct validation of multidimensional, hierarchical state and trait responses. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(4), 343-371.

Máté, T. (2019). Nemzetközi sportrendezvények hatásai és a szervezőváros lakosai Az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál 2017, Győr példáján keresztül [Széchenyi István Egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola].

https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=16587 Letöltve: 2021.05.17.

McPherson, G., Misener, L., McGillivray, D., & Legg, D. (2017). Creating public value through parasport events. *Event Management*, 21(2), 185-199.

Merriam-Webster. (n.d.). Disability Definition & Meaning. merriam-webster.com
<https://www.merriam-webster.com/dictionary/disability> Hozzáférés dátuma: 2022.04.09

Nádas, P. (2018). Mit értünk a rokkantak olimpiája, paraolimpia vagy paralimpia, parasport kifejezéseken? In Nádas P. (szerk.), Árnýékban született csillagok Paralimpiatörténeti tanulmányok. Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, 1(1) 25-27.

Nádori, L., & Bátonyi, V. (2003). Európai Unió és a sport, Uniós csatlakozás a sportban. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs.

Nemzeti Jogszabálytár. (2007). 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat - Nemzeti Jogszabálytár. njt.hu. <https://njt.hu/jogszabaly/2007-65-30-41.1> Hozzáférés dátuma: 2021.11.16.

New Brunswick Human Rights Commission. (2011) Annual Report 2010-2011. <https://www2.gnb.ca/content/dam/gnb/Departments/hrc-cdp/PDF/Annualreport-Rapportannuel/Annual-report-2010-11-New-Brunswick-Human-Rights-Commission.pdf> Letöltve: 2021.12.02.

Paic, R., Kajos, A., Meszler, B., & Prisztóka, G. (2018). A magyar nyelvű sportmotivációs skála (H-SMS) validációja és eredményei= The Validation and Results of the Hungarian Sport Motivation Scale (H-SMS). *Magyar Pszichológiai Szemle*, 73(2), 159-182.

paralympic.org. (n.d.). Paralympics History - Evolution of the Paralympic Movement. paralympic.org <https://www.paralympic.org/ipc/history> Letöltve: 2022.03.14

Parsons, T. (1997). A társadalmi rétegződés elméletének átdolgozott analitikus megközelítése. In Angelusz R. (szerk.) A társadalmi rétegződés komponensei. Új Mandátum, Budapest, 80–135.

Pásztory, D. (2018). A paralimpia hazai médiareprezentációja In Nádas P. (szerk.), Árnýékban született csillagok Paralimpiatörténeti tanulmányok. Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, 1(1) 439-448.

Pavitt, M. (2021, July 13). *Munich 2022 adds Para-canoe and Para-rowing to European Championships programme*. Insidethegames. <https://www.insidethegames.biz/articles/1110094/munich-2022-para-canoe-para-rowing> Hozzáférés dátuma: 2021.11.16.

Pelletier, L. G., Rocchi, M. A., Vallerand, R. J., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2013). Validation of the revised sport motivation scale (SMS-II). *Psychology of sport and exercise*, 14(3), 329-341.

Pelletier, L. G., Tuson, K. M., Fortier, M. S., Vallerand, R. J., Briere, N. M., & Blais, M. R. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of sport and Exercise Psychology*, 17(1), 35-53.

Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). The Big Idea: Creating Shared Value. How to reinvent capitalism—and unleash a wave of innovation and growth. *Harvard Business Review*, 89(1-2).

Purdue, D. E., & Howe, P. D. (2012). See the sport, not the disability: exploring the Paralympic paradox. *Qualitative research in sport, Exercise and health*, 4(2), 189-205.

Purdue, D. E., & Howe, P. D. (2013). Who's in and who is out? Legitimate bodies within the Paralympic Games. *Sociology of sport journal*, 30(1), 24-40.

Rottensteiner, C., Tolvanen, A., Laakso, L., & Konttinen, N. (2015). Youth athletes' motivation, perceived competence, and persistence in organized team sports. *Journal of Sport Behavior*, 38(4), 1-18.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.

Sabalaiuskas, S. (2019). Motivation of disabled athletes for sport activities: validity and reliability of the Lithuanian version of the sport motivation scale. *Specialusis ugdymas/Special education*, 2(40), 125-162.

Solves, J., Pappous, A., Rius, I., & Kohe, G. Z. (2019). Framing the Paralympic Games: A mixed-methods analysis of Spanish media coverage of the Beijing 2008 and London 2012 Paralympic Games. *Communication & Sport*, 7(6), 729-751.

Sportgazdaságtani Kutatóközpont (2020). „Sport – Érték” kutatás 2020. Budapesti Corvinus Egyetem Vállalatgazdaságtani Intézet, Budapest

Szabári, V. (2015). A normák, mint integrációs mechanizmusok a mai magyar társadalomban. *Társadalomtudományi Szemle*, (3), 2-16.

Szabó, Á. (2012). A magyar szabadidősport működésének vizsgálata. Piacok, értékteremtés, feladatok a szabadidősportban= An examination of the operation of Hungarian leisure sports system markets, value creation, and challenges in leisure sports (Doctoral dissertation, Budapesti Corvinus Egyetem).

Székely, D. (2022). A média ereje. Konferenciaelőadás: MPN'2022 – Parasport fejlesztési lehetőségei.

https://www.youtube.com/watch?v=rAZy5SJwHSE&ab_channel=MagyarParalimpiaiBizotts%C3%A1g Utolsó megtekintés: 2022. 04. 09.

Tóvári, F. (2015). A fogyatékkal élők sportja. In Laczkó T. & Rétsági E. (szerk.), A sport társadalmi aspektusai. Pécsi Tudományegyetem. 1(1), 206–214.

United Nations, G. A. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. GA Res, 61, 106.

Vanwynsberghe, R., Surborg, B., & Wyly, E. (2013). When the games come to town: Neoliberalism, mega-events and social inclusion in the Vancouver 2010 Winter Olympic Games. *International Journal of Urban and Regional Research*, 37(6), 2074-2093.

White Paper on Sport, Fehér Könyv (2007). Az Európai Községek Bizottságának kiadványa, Brüsszel

Zhou, J., Yuan, F., Yu, T., & Liu, F. (2016). Why are the disabled people willing to participate in sports: taking Chinese disabled table tennis players as the object of investigation?. *Advances in Physical Education*, 6(2), 88-98.

Mellékletek

1. melléklet: A kérdőív felépítése

A mozgáskorlátozott személyek motivációi és lehetőségei a sportban és a sport által

Start of Block: Default Question Block

Q0 Tisztelt Hölgyem/Uram!

Köszönöm, hogy a linkre kattintott is kitölti a kérdőívemet.

A kérdőív kitöltésével Ön egy tudományos kutatásban vesz részt, amellyel célom a mozgáskorlátozott személyek sportmotivációjának és sportolási lehetőségeinek felmérése.

Kutatásom négy nagy területet fog át: A sportmotivációt, a sportolási lehetőségek értékelését a résztvevői (aktív) sportfogyasztást és az amotivációs tényezőket. A kutatás során kapott eredmények kizárólag kutatási és publikációs céllal kerülnek felhasználásra szakcikkek és konferencia előadások formájában.

A továbblépéssel hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat során az Önről felvett, személyes azonosítására nem alkalmas adatokat kutatási célra felhasználjam. A kérdőív kitöltésében való részvétel önkéntes és kb. 10-15 percet vesz igénybe. A kérdőív kitöltése és értékelése anonim módon zajlik. Az adatokat csak összesítve elemezzem és mutatom be, úgy, hogy az egyéni információk sehol sem azonosíthatóak.

A kérdőívben nincs jó vagy rossz válasz, kérem, hogy a valóságnak megfelelően töltse ki! Amennyiben Ön korábban mozgáskorlátozottként sportolt, de ma már nem sportol, kérem töltse ki arra az időszakra vonatkozóan, amikor még sportolt!

A kutatás a Budapesti Corvinus Egyetem keretein belül zajlik konzulensem Dr. Máté Tünde, egyetemi adjunktus.

Kérem, támogassa munkámat azzal, hogy kitölti kérdőívemet!

Kérdések esetén kérem keressen bizalommal engem vagy témavezetőmet!

Elérhetőségek:

Tóth Bernadett: bernadett.toth3@stud.uni-corvinus.hu

Dr. Máté Tünde: tunde.mate@uni-corvinus.hu

Segítségét előre is köszönöm!

Tóth Bernadett

A Budapesti Corvinus Egyetem hallgatója

Q0 Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoztatást kaptam, a feltételekkel egyetértek, a résztvételt vállalom.

Igen (1)

Nem (2)

Page Break

End of Block: Default Question Block

Start of Block: Szocio-demográfiai kérdések

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q1 Az Ön neme?

Férfi (1)

Nő (2)

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q2 Melyik korcsoportba tartozik Ön?

14-18 év között (1)

41-54 év között (4)

19-25 év között (2)

55 év feletti (5)

26-40 év között (3)

Page Break

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q3 Az Ön családi állapota?

Egyedülálló (1)

Házas (4)

Párkapcsolatban élő (2)

Elvált (5)

Élettársi kapcsolatban (3)

Özvegy (6)

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q4 Hol él Ön életvitelszerűen (ahol huzamosabb ideig a legtöbbet tartózkodik)? Külföld esetén kérem írja be az ország nevét

Budapesten (1)

Külföld (5)

Megyei jogú városban/nagyvárosban (2)

Egyéb városban/kisvárosban (3)

Községben/Faluban (4)

Page Break

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q5 Mi az Ön legmagasabb, befejezett iskolai végzettsége? (Ha több végzettsége is van, kérem a legmagasabbat jelölje meg)

Legfeljebb 8 általános (1)

Középiskolát követő felsőfokú szakképzés (OKJ, FOSZK, technikum) (5)

Szakmunkásképző (2)

Főiskolai diploma/Egyetemi alapképzés/BA/Bsc (6)

Szakközépiskolai érettségi, középfokú technikum (3)

Egyetemi diploma/Egyetemi mesterképzés/MA/Msc (7)

Gimnáziumi érettségi (4)

Doktori fokozat/PhD (8)

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q6 Mi az Ön foglalkozási státusza?

Alkalmazott (1)

Munkanélküli (6)

Vállalkozó (2)

Egyéb inaktív (pl. háztartásbeli) (7)

Tanuló (3)

Egyéb (8)

Nyugdíjas, rokkantnyugdíjas (4)

GYES, GYED, GYET (5)

End of Block: Szocio-demográfiai kérdések

Start of Block: Fogyatékoság oka

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

Q7 Mi az Ön fogyatékoságának oka?

Veleszületett fogyatékoság (1)

Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékoság (2)

End of Block: Fogyatékoság oka

Start of Block: Állapotról vonatkozó kérdések

Display This Question:

If Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Veleszületett fogyatékoság

Or Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékoság

Q8 Van-e a mozgáskorlátozottságán kívül más fogyatékosága? Igen esetén, kérem írja be!

Nincs (1)

Van (2)

Display This Question:

If Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Veleszületett fogyatékoság

Or Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékoság

Q9 Kérem, jelölje meg azt a kategóriát, amelyik Önre a leginkább jellemző

Csökkent izomerő (1)

Ataxia (7)

Károsodott passzív mozgástartomány (2)

Athetózis (8)

Végtaghiány (3)

Egyéb (9)

Lábhossz különbség (4)

Alacsony termetű (5)

Hypertonia (6)

End of Block: Állapotról vonatkozó kérdések

Start of Block: Állapot és sportolás

Display This Question:

If Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékoság

Q10 Hány éve áll fenn ez az állapot?

Kérem húzza a csúszkát a megfelelő számhoz	0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50
--	--------------------------------

Display This Question:

If Mi az Ön fogyatékoságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékoság

Q11 Sportolt-e Ön a balesete/betegsége előtt?

Nem (2)

Igen (1)

End of Block: Állapot és sportolás

Start of Block: Sportolás az állapot megváltozása előtt

Display This Question:

If Sportolt-e Ön a balesete/betegsége előtt? = Igen

Q12 Hány évig sportolt Ön a balesete/betegsége előtt?

Kérem húzza a csúszkát a megfelelő számhoz ()	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Display This Question:

If Sportolt-e Ön a balesete/betegsége előtt? = Igen

Q13 Milyen szinten sportolt Ön balesete/betegsége előtt?

Ifjúsági sportoló (14-18 év között) (1)

Hivatásos sportoló (Versenyszerűen sportolt) (3)

Szabadidő-sportoló (Szabadidejében sportolt) (2)

Display This Question:

If Sportolt-e Ön a balesete/betegsége előtt? = Igen

Q14 Mit sportolt Ön a balesete/betegsége előtt?

 Page Break

End of Block: Sportolás az állapot megváltozása előtt

Start of Block: Mozgáskorlátozott személyek sportolási szokásai

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

And Mi az Ön fogyatékkosságának oka? = Veszélyeztetett fogyatékkosság

Or Mi az Ön fogyatékkosságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékkosság

Q15 Sportolt-e Ön mozgáskorlátozott személyként?

Igen (1)

Nem (2)

Már nem (3)

Display This Question:

If Sportolt-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportolt-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q16 Hány éve sportol/Hány évig sportolt Ön mozgáskorlátozott személyként?

5 évnél kevesebb (1)

21-30 év (4)

5-10 év (2)

31-40 év (5)

11-20 év (3)

41 év felett (6)

Page Break

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q17 Milyen szinten sportol/sportolt Ön mozgáskorlátozott személyként?

Hivatásos sportoló (Versenyez, de nem paralimpiai sportágban)
(3)

Ifjúsági sportoló (14-18 éves között) (1)

Parasportoló (Paralimpiai sportágban versenyez) (4)

Szabadidő-sportoló (Szabadidejében sportol) (2)

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q18 Mit sportol/sportolt Ön? (Kérem a sportág hivatalos nevét írja pl. ülőröplabda, kerekesszékes kézilabda)

Page Break

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q19 Az alábbiakban felsorolt helyszíneken milyen gyakorisággal végez sporttevékenységet?

	Soha (1)	Néha (2)	Gyakran (3)	Mindig (4)
Otthon (1)				
Szabadban (2)				
Egyesületi vagy állami sportlétesítményben (3)				
Magán vagy alapítványi sportlétesítményben (pl. fitnesszterem, edzőterem, tenispálya, stb.) (4)				
Munkahelyen, munkahelyi sportlétesítményben (5)				

Page Break

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q20 Milyen gyakran sportol/sportolt Ön?

Naponta többször (1)

Hetente (4)

Naponta (2)

Havonta többször (5)

Hetente többször (3)

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q21, Hogy jut el Ön leggyakrabban a sporttevékenység helyszínére?

Tömegközlekedéssel kísérvél (3)

Gyalog/Kerekesszéssel/Mopeddel/Egyéb segédeszközzel (1)

Autóval önállóan (4)

Tömegközlekedéssel önállóan (2)

Autóval kísérvél (5)

Display This Question:

If Hogy jut el Ön leggyakrabban a sporttevékenység helyszínére? = Tömegközlekedéssel kísérvél

Or Hogy jut el Ön leggyakrabban a sporttevékenység helyszínére? = Autóval kísérvél

Q22 Ki szokott leggyakrabban a kísérvője lenni?

Családtag (1)

Asszisztens/Személyi segítő (3)

Barát (2)

Egyéb (4)

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q23 Jellemzően kivel/kikkel sportol? Többet is megjelölhet

Kollégákkal (1)

Online módon egyéni vagy csoportos formában (6)

Családdal, párral (2)

Egyéb, éspedig (7)

Barátokkal (akikkel egyébként is jó a kapcsolat) (3)

Egyedül (4)

Edzővel, szakemberrel (8)

Csoportos edzésre járó sporttársakkal (5)

End of Block: Mozgáskorlátozott személyek sportolási szokásai

Start of Block: Sportmotiváció

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Igen

Or Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Már nem

Q24 Kérem gondoljon arra, hogy miért üzi/üzte az Ön számára elsődlegesen választott sportágat. Az alábbi skála segítségével, kérem jelölje meg, mennyire igazak önre az egyes állítások azzal kapcsolatban, hogy jelenleg miért is üzi/üzte kifejezetten ezt a sportágat vagy végzi/végezte ezt a sporttevékenységet?

A skála még további 4 oldalon folytatódik, kérem minden állításra válaszoljon 5/1!

	Egyáltalán nem igaz rá (1)	Egészen kis mértékben igaz rá (2)	Valamennyi re igaz rá (3)	Közepes mértékben igaz rá (4)	Inkább igaz rá (5)	Nagy mértékben igaz rá (6)	Teljes mértékben igaz rá (7)
Mert rosszul érezném magam, ha nem fordítanék rá időt (1)							
Gyakran kérdezem én is magamtól, hogy miért csinálom még mert már nem látom, hogy elérném a céljaimat, amiket kitűztem magam elé. (2)							
A nehéz mozgáskombinációk elvégzése közben érzett örömet. (3)							
Mert kifejezi a belső értékeimet. (4)							
Mert a számomra fontos embereket bosszantaná, ha nem csinálnám (5)							

Page Break

Q25 5/2

	Egyáltalán nem igaz rá (1)	Egészen kis mértékben igaz rá (2)	Valamennyi re igaz rá (3)	Közepes mértékben igaz rá (4)	Inkább igaz rá (5)	Nagy mértékben igaz rá (6)	Teljes mértékben igaz rá (7)
Mert az egyik legjobb módja annak, hogy fejlesszem személyiségem más oldalait is (1)							
Mert örömet okoz, hogy többet tanulok a sportágamról. (2)							
Mert a környezetemben lévő emberek megjutalmaznak érte. (3)							
Az eddig ismeretlen edzéstechnikák elsajátításakor érzett öröm miatt tudok sikeres lenni ebben a sportágban (4)							
Olyan érzésem van, hogy már nem tudok sikeres lenni ebben a sportágban (5)							

Page Break

Q26 5/3

	Egyáltalán nem igaz rá (1)	Egészen kis mértékben igaz rá (2)	Valamennyi re igaz rá (3)	Közepes mértékben igaz rá (4)	Inkább igaz rá (5)	Nagy mértékben igaz rá (6)	Teljes mértékben igaz rá (7)
Mert nagyon érdekes megtanulnom, hogy miként fejlődhetek. (1)							
Mert ez a sport az önfejlesztésem egyik módja. (2)							
Mert azonos a belső értékrendemmel. (3)							
Mert élvezek új technikai elemeket megtanulni. (4)							
Mert mások nem helyeselnék, ha nem csinálnám (5)							

Page Break

Q27 5/4

	Egyáltalán nem igaz rám (1)	Egészen kis mértékben igaz rám (2)	Valamennyire igaz rám (3)	Közepes mértékben igaz rám (4)	Inkább igaz rám (5)	Nagy mértékben igaz rám (6)	Teljes mértékben igaz rám (7)
Mert jobb érzésem van magammal kapcsolatban, amikor csinálom (1)							
Már nem is egyértelmű számomra, hogy miért sportolok, nem hiszem, hogy van helyem ebben a sportban (2)							
Mert úgy gondolom ez egy jó módja a személyiségem értékes részeinek fejlesztésére. (3)							
Mert élvezem, ha új módszereket ismerhetek meg a teljesítményem növelésére (4)							
Mert szeretem azt az érzést, hogy teljesen elmerülök a tevékenységben. (5)							

Page Break

Q28 5/5

	Egyáltalán nem igaz rám (1)	Egészen kis mértékben igaz rám (2)	Valamennyire igaz rám (3)	Közepes mértékben igaz rám (4)	Inkább igaz rám (5)	Nagy mértékben igaz rám (6)	Teljes mértékben igaz rám (7)
Mert véleményem szerint ez az egyik legjobb módja az emberekkel való találkozásnak (1)							
A sportolói lét presztíziséért. (2)							
Mert rendszeresen kell sportolni (3)							
Hogy megmutassam másoknak, milyen jó vagyok a sportágamban. (4)							
Mert ez az egyik legjobb módja annak, hogy jó kapcsolatokat tartsak fenn a barátaimmal (5)							

Page Break

End of Block: Sportmotiváció

Start of Block: Amotiváció okai

Display This Question:

If Sportol-e Ön mozgáskorlátozott személyként? = Nem

Q30 Mi az oka annak, hogy nem sportol? Többet is megjelölhet!

Sokba kerül - Anyagi okok miatt (1)

Nem tartom fontosnak, szükségesnek (2)

Nem szeretek sportolni (3)

Nincs rá időm (8)

Egészségi állapotom miatt (4)

Nem ismerem a lehetőségeket (9)

Mit szólnak mások, lelki okok (5)

Nem támogatnak a számomra fontos emberek (10)

Nincs számomra vonzó lehetőség a közelben (6)

Egyéb, éspedig (11)

Nincs megfelelő társaságom (7)

End of Block: Amotiváció okai

Start of Block: Média

Display This Question:

If Mi az Ön fogyatékságának oka? = Veszélyesített fogyatékság

Or Mi az Ön fogyatékságának oka? = Baleset vagy betegség következtében szerzett fogyatékság

Q31 Mennyire elégedett Ön...

(1: Egyáltalán nem; 7: Teljes mértékben)

A fogyatéksággal élő sportolók sportrendezvényeinek média reprezentáltságával? ()	0	1	2	3	4	5	6	7
A fogyatéksággal élő sportolók média reprezentáltságával? ()	0	1	2	3	4	5	6	7

End of Block: Média

Start of Block: E-mail cím

Display This Question:

If Kijelentem, hogy 14 éves elmúltam, a kutatásban való részvételem körülményeiről részletes tájékoz... = Igen

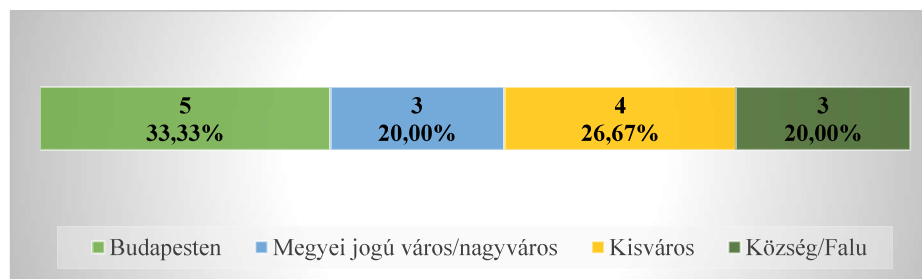
Q35 Amennyiben szeretne részt venni a kérdőívhez kapcsolódó interjúkban, kérem adja meg az e-mail címét

End of Block: E-mail cím

2. melléklet: Az interjú kérdései

1. Mozgáskorlátozott sportolókkal való közös munka során mit tapasztalt melyek a legfontosabb motivációs tényezők?
2. Tapasztalatai alapján melyek voltak azok az eszközök, amelyekkel fiatalokat sikerült bevonni a sportba?
3. Tapasztalatai alapján melyek voltak azok az eszközök, amelyekkel a nem sportolókat sikerült bevonni a sportba?
4. Tapasztalatai alapján, hogyan járul hozzá a sporttevékenység a társadalmi beilleszkedéshez és elfogadáshoz a mozgáskorlátozottak számára?
5. Tapasztalatai alapján az érzékenyítő programok és az integrált sportolás hogyan járulnak hozzá a társadalmi beilleszkedéshez és az önelfogadáshoz?
6. Tapasztalatai alapján milyen lehetőségeket nyújt a sport a mozgáskorlátozottak számára?
7. Tapasztalatai alapján milyen a média megjelenése a mozgáskorlátozott sportolóknak?
8. Tapasztalatai alapján melyek a legnagyobb nehézségi tényezők a mozgáskorlátozottak számára, hogy sportoljanak?
9. Tapasztalatai alapján mennyire ismerik a nem sportoló mozgáskorlátozott személyek a lehetőségeiket?
10. Hogyan jellemezné a médiában szerepet kapó parasportolókról kialakult képet?

3. melléklet: A „nincs megfelelő lehetőség a közelemben” válaszlehetőséget jelölők lakhely szerinti eloszlása (Saját kutatás, 2022)

4. melléklet: A diagnózisok magyarázata

Csökkenés mértéke	Magyarázat
Csökkent izomerő	A csökkent izomerővel rendelkező sportolók egészségi állapota csökkenti vagy megszünteti azt a képességét, hogy önkéntesen összehúzzák az izmaikat, hogy mozogjanak vagy erőt generáljanak. Oka például a gerincvelő károsodása.
Károsodott vagy passzív mozgástartomány	Ebbe a kategóriába tartozó sportolók mozgási tartománya károsodott, egy vagy több ízületben korlátozott vagy hiányzik a passzív mozgás. A passzív azt jelenti, hogy az ízületet nem a sportoló aktívan vagy akaratlagosan mozgatja, hanem a mozgást egy személy végzi a sportoló közreműködésével. Oka leggyakrabban valamilyen trauma.
Végtaghiány	Az érintett sportolók esetében a csontok és az ízületek részlegesen vagy teljes mértékben hiányoznak. Ennek oka lehet baleset, betegség, trauma.
Lábhossz különbség	Akiknek lábhossz-különbségük van, a végtagnövekedés zavara vagy trauma következtében eltér a lábhosszuk.
Alacsony termetű	Az alacsony termetű sportolók kar és lábsontjai az átlagosnál rövidebbek
Hypertonia	A hipertóniás sportolók izomfeszülése megnövekszik, és a központi idegrendszer károsodása miatt csökken az izom nyújtási képessége.
Ataxia	Az ataxiás sportolók mozgása a központi idegrendszer károsodása miatt koordinálatlan.
Athetózis	Az athetosisos szenvedő sportolók folyamatosan lassú, önkéntelen mozgásokat végeznek

Forrás: https://www.paralympic.org/sites/default/files/2020-10/2020_06%20Explanatory%20Guide%20to%20Classification_Summer%20Sports.pdf (Letöltve: 2022.04.09)

5. melléklet: A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság stratégiái és céljai 2011-2022 között

2011-2014	2015-2018	2019-2022
A Paralimpiai Játékok	A Paralimpiai Játékok kiemelt sporteseményként való megszilárdítása	Hatékonyság növelése a Paralimpiai Mozgalom minden szintjén
Sportfejlesztés	A parasportolók megerősítése és a parasport fejlődésének támogatása	A Paralimpiai Játékok élményének fokozása, mint az emberi sokszínűség ünnepe
Paralimpiai márka	A paralimpiai márka ismertségének és értékének növelése	Kulturális változtatások a parasportban egy befogadóbb társadalomért
Finanszírozás	Fenntartható finanszírozás kialakítása	Kiválóságára törekvés
Szervezeti kapacitás	A szervezeti képesség kialakítása	Új globális márka
Stratégiai partnerségek	A kulcsfontosságú stratégiai partnerségek előmozdítása	10 rész cél

Forrás: https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/120118143826469_RZ_IPC_11_Strategic_brochure_long.pdf (2011-2014) (Letöltve: 2022.04.09)
https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/150619133600866_2015_06+IPC+Strategic+Plan+2015-2018_Digital.pdf (2015-2018) (Letöltve: 2022.04.09)
https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/190704145051100_2019_07+IPC+Strategic+Plan_web.pdf (2019-2022) (Letöltve: 2022.04.09)

6. melléklet: A feltáró faktoranalízis „pattern” mátrixa, saját szerkesztés, 2022

	1	2	3	4	Szabályozás
Mert élvezek új technikai elemeket megtanulni.	1,096				Effektív
Mert élvezem, ha új módszereket ismerhetek meg a teljesítményem növelésére	0,847				Kognitív
Mert örömet okoz, hogy többen tanulok a sportágamról.	0,682				Kognitív
Az eddig ismeretlen edzéstechnikák elsajátításakor érzett öröm miatt tudok sikeres lenni ebben a sportágban	0,679				Effektív
Mert nagyon érdekes megtanulnom, hogy miként fejlődhetek.	0,662				Kognitív
Mert azonos a belső értékrendemmel.	0,613				Integrált
Mert úgy gondolom ez egy jó módja a személyiségem értékes részeinek fejlesztésére.	0,547				Identifikált
Mert jobb érzésem van magammal kapcsolatban, amikor csinálok	0,540				Introjektált
A nehéz mozgáskombinációk elvégzése közben érzett örömet.	0,456				Effektív
Mert az egyik legjobb módja annak, hogy fejlesszem személyiségem más oldalait is		0,795			Identifikált
Mert kifejezi a belső értékeimet.		0,709			Integrált
Mert rosszul érezném magam, ha nem fordítanék rá időt		0,544			Introjektált
Mert ez a sport az önfejlesztésem egyik módja		0,420			Identifikált
Mert a számomra fontos embereket bosszantaná, ha nem csinálnám			0,878		Külső
Mert mások nem helyeselnék, ha nem csinálnám			0,820		Külső
Mert a környezetemben lévő emberek megjutalmaznak érte.			0,682		Külső
Olyan érzésem van, hogy már nem tudok sikeres lenni ebben a sportágban				0,823	Amotiváció
Már nem is egyértelmű számomra, hogy miért sportolok, nem hiszem, hogy van helyem ebben a sportban				0,606	Amotiváció
Gyakran kérdezem én is magamtól, hogy miért csinálok még mert már nem látom, hogy elérném a céljaimat, amiket kitűztem magam elé.				0,505	Amotiváció

7. melléklet: A modell végleges strukturális váza, saját szerkesztés, 2022

